

Svensk utgåva

Meddelanden och upplysningar

femtionionde årgången

14 april 2016

Innehållsförteckning

I Resolutioner, rekommendationer och yttranden

RESOLUTIONER

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

EESK:s 514:e plenarsession den 17–18 februari 2016

2016/C 133/01	Resolution från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén till stöd för Schengenavtalet — För fri rörlighet – stöd Schengen	1
---------------	---	---

YTTRANDEN

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

EESK:s 514:e plenarsession den 17–18 februari 2016

2016/C 133/02	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Framtiden för EU-agendan för städer ur det civila samhällets perspektiv (förberedande yttrande på begäran av det nederländska ordförandeskapet)	3
---------------	--	---

2016/C 133/03	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Fattigdomsbekämpning (förberedande yttrande)	9
---------------	---	---

Förberedande akter

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:s 514:e plenarsession den 17–18 februari 2016

2016/C 133/04	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Handlingsplan för en kapitalmarknadsunion [COM(2015) 468 final]	17
---------------	---	----

2016/C 133/05	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller varaktigheten för skyldigheten att efterleva den lägsta normalskattesatsen [COM(2015) 646 final – 2015/0296 (CNS)] .	23
2016/C 133/06	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen – Mot en integrerad strategisk plan för energiteknik: Att påskynda omvandlingen av det europeiska energisystemet [ej officiell svensk titel] [C(2015) 6317 final]	25
2016/C 133/07	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om EU:s utvidgningsstrategi [COM(2015) 611 final]	31
2016/C 133/08	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Årlig tillväxtöversikt för 2016 [COM (2015) 690 final] och Utkast till gemensam sysselsättningsrapport: Följedokument till kommissionens meddelande Årlig tillväxtöversikt för 2016 [COM(2015) 700 final]	37

I

(Resolutioner, rekommendationer och yttranden)

RESOLUTIONER

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:S 514:E PLENARSESSION DEN 17–18 FEBRUARI 2016

Resolution från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén till stöd för Schengenavtalet**För fri rörlighet – stöd Schengen**

(2016/C 133/01)

Den fria rörligheten är det mest konkreta resultatet av den europeiska integrationen. Schengenavtalet, som innebär att människor kan resa fritt mellan länderna för att arbeta, studera eller tillbringa sin fritid och som undanröjer faktiska hinder för den fria rörligheten för varor och tjänster, är en hörnsten i den inre marknaden som är värd 2 800 miljarder euro, sysselsätter 1,7 miljoner gränsarbetare och inbegriper 57 miljoner gränsöverskridande vägtransporter årligen. Avskaffandet av kontrollerna vid de inre gränserna har spelat en viktig roll när det gäller att undanröja hinder, föra människor närmare varandra och främja EU:s ekonomi. Flera generationer européer har vuxit upp med Schengens fördelar utan att de egentligen varit medvetna om det. Att återinföra kontroller vid de inre gränserna skulle uppskattningsvis kosta 100 miljarder euro, vilket motsvarar 0,8 % av BNP, och göra oss alla fattigare ur kulturellt, socialt och ekonomiskt hänseende.

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén ställer sig fullständigt bakom de principer som ledde de medlemsstater som undertecknade avtalet 1985 att slå fast att de var "medvetna om att den allt fastare sammanslutningen mellan folken i Europeiska gemenskapernas medlemsstater bör få sitt uttryck i rätten till fritt passerande av de inre gränserna för alla medborgare i medlemsstaterna och i den fria rörligheten för varor och tjänster" och att de var "angelägna om att stärka solidariteten mellan sina folk genom att avskaffa hindren för den fria rörligheten över de gemensamma gränserna [...]". Detta avtal syftade till att ena folken och främja solidariteten mellan dem. Att undergräva det skulle därmed, utöver de skrämmande ekonomiska konsekvenser detta skulle medföra, innebära ett slag mot solidariteten och själva unionen som kan visa sig ödesdigert.

Kommittén ställer sig även fullständigt bakom den princip som ledde de medlemsstater som undertecknade fördraget om Europeiska unionens funktionssätt att slå fast att "Unionen ska utforma en politik med syftet att [...] säkerställa att det inte förekommer någon kontroll av personer, oavsett deras medborgarskap, när de passerar de inre gränserna", samtidigt som en effektiv förvaltning av kontrollen av de yttre gränserna säkerställs (artikel 77.1).

I egenskap av företrädare för det europeiska civila samhället känner EESK:s ledamöter därför allt större oro över den ökande pressen på Schengenavtalet. EESK uppmanar EU:s regeringar att inte ge vika för populistiska påtryckningar och rädsla, utan i stället försvara de rättigheter vi har strävat efter. Kommittén är medveten om att den senaste tidens händelser har väckt allvarliga farhågor om luckor i samband med förvaltningen av de europeiska gränserna och vår förmåga att effektivt övervaka dem som vill åstadkomma skada. Man måste ta itu med dessa farhågor, men det är inte Schengen som är problemet, och avtalet får inte användas som syndabock. EU-institutionerna måste till varje pris undvika en gradvis upplösning av Schengenbestämmelserna och därmed den inre marknaden, eftersom detta i slutändan skulle få negativa konsekvenser för oss alla.

Schengenområdet måste vara starkare än sin svagaste länk. Skyddet av EU:s gränser bör vara en gemensam förpliktelse, och alla medlemsstater bör dela på ansvaret för att säkerställa detta. Medlemsstaternas åtaganden om att upprätta och stärka ett effektivt och operativt Frontex måste respekteras. Utan en effektiv kontroll av de yttre gränserna kommer EU inte att kunna ta emot de flyktingar som behöver hjälp. En effektiv kontroll av de yttre gränserna är i slutändan en förutsättning för upprätthållandet av Schengensystemet. Att säkra gränserna får inte innebära att man stänger ute dem som behöver skydd av humanitära skäl enligt Genèvekonventionen.

Vi måste vara beredda att finna djärva lösningar för att värna våra rättigheter och skydda vår union utan inre gränser, där människor fritt kan arbeta, göra affärer, studera och utbyta idéer, varor och tjänster. Detta är vårt Europa, vårt Schengen och våra sociala och grundläggande rättigheter som vi måste försvara.

Kommittén uppmanar därför europeiska och nationella organisationer inom det civila samhället att uttrycka sitt stöd för att inte bara bevara utan även stärka och utvidga Schengenområdet. Kommittén åtar sig för egen del att vända sig till EU-institutionerna, särskilt rådet, för att se till att medlemsstaterna håller fast vid de principer i fördragen och avtalen som så tydligt utgör viktiga framsteg för de europeiska folkens union.

Bryssel den 17 februari 2016.

Georges DASSIS
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

YTTRANDEN

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:S 514:E PLENARSESSION DEN 17–18 FEBRUARI 2016

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Framtiden för EU-agendan för städer ur det civila samhällets perspektiv

(förberedande yttrande på begäran av det nederländska ordförandeskapet)

(2016/C 133/02)

Föredragande: Roman HAKEN

Den 28 augusti 2015 bad R.H.A. PLASTERK, ministeriet för inrikes frågor och kungarikets förbindelser i Nederländerna, på uppdrag av det nederländska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att utarbeta ett förberedande yttrande om

Framtiden för EU-agendan för städer ur det civila samhällets perspektiv

(förberedande yttrande på begäran av det nederländska ordförandeskapet).

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 26 januari 2016.

Vid sin 514:e plenarsession den 17–18 februari 2016 (sammanträdet den 17 februari 2016) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 214 röster för och 1 röst emot.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EU-agendan för städer ⁽¹⁾ kommer direkt att påverka det dagliga livet för de 80 % av EU:s medborgare som kommer att bo i städer år 2050. För att ta fram de mest effektiva bestämmelserna och säkerställa att allmänheten accepterar dessa är det viktigt att se till att civilsamhällesorganisationerna är en jämlik partner i diskussionerna om och genomförandet av agendan. Det nederländska ordförandeskapets initiativ ställer för första gången i EU:s historia städerna i centrum för utvecklingsdiskussionerna. EESK uppmanar rådet att erkänna den kommunala nivån i hela dess mångfald som en värdefull partner i den europeiska integrationsprocessen.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/en/policy/themes/urban-development/agenda

1.2 EESK anser att partnerskapsarbete är ett effektivt sätt att närma sig dessa omfattande och komplicerade frågor. EESK värdesätter därför partnerskapsprincipen, som nu slutligen tillämpas vid utarbetande och genomförande av programperioden 2014–2020 ⁽²⁾.

1.3 Partnerskap är en princip för moderna offentliga tjänster – både vertikalt och horisontellt. Som ett annat exempel på sådant samarbete föreslår EESK att man granskar offentlig–privata partnerskap som en finansieringsmodell för stadsprojekt, olika sociala företag samt EU-program som bygger på partnerskap, t.ex. Equal ⁽³⁾. Det är upp till den offentliga förvaltningen på olika nivåer, särskilt i städerna, att sammanföra de relevanta parterna i gemensamma projekt och att utnyttja finansieringen effektivt.

1.4 En av de utmaningar som EU-agendan för städer står inför är hur strategier som utvecklats inom ramen för tematiska partnerskap ska genomföras. Det är avgörande att man tillämpar en nedifrån och upp-strategi för att upprätta partnerskap och för att utveckla och genomföra strategier. EESK stöder därför en nedifrån och upp-strategi, som inte är detsamma som en strategi som baseras på expertgrupper. Det är viktigt att förtydliga hur civilsamhällesorganisationerna ska arbeta med sina intressenter – hur de ska rapportera, genomföra samråd osv.

1.5 Vid utarbetandet av den nya EU-agendan för städer är horisontella partnerskap minst lika viktiga som vertikala (tematiska) partnerskap. Dessa kommer främst att genomföras på lokal nivå i städer. De är inte bara viktiga för strategiskt tänkande, utan i synnerhet för genomförandet, övervakningen och utvärderingen. Lokala strategier som utarbetas inom ramen för lokala partnerskap med kännedom om lokala förhållanden är det bästa sättet att införliva rekommendationer från EU-nivån och genomföra dem på ett effektivt sätt. Ett av de verktyg som EESK rekommenderar för detta ändamål är lokalt ledd utveckling ⁽⁴⁾.

1.6 För att se till att den nya EU-agendan för städer genomförs på ett effektivt sätt måste man:

- a) Beakta de berörda parternas grundläggande behov och fokusera på kapacitetsuppbyggnad (huvudsakligen för horisontella kommunala partnerskap). EESK rekommenderar att man utnyttjar resurserna för tekniskt bistånd i de europeiska struktur- och investeringsfonderna (Esif) för detta ändamål.
- b) Utarbeta metodrekommendationer om principer för ansvarsfulla stadspartnerskap. Det är viktigt att ha en metod för att övervaka och utvärdera EU-agendan för städer, inklusive indikatorer för att kunna mäta de förändringar som uppnåtts. Det är nödvändigt att parterna, bland annat civilsamhällesorganisationer, deltar i utvärderingen och övervakningen.

1.7 EESK efterlyser ett förtydligande av hur de tematiska partnerskapen ska behandla de frågor och utmaningar som rör stadsutveckling. Specifika åtgärder i specifika stadsområden bör genomföras inom ramen för de horisontella partnerskapen. Det är därför nödvändigt att säkerställa utbyte av god praxis vid särskilda evenemang. Det är avgörande att alla regioner i EU deltar i samma utsträckning (särskilt regioner i södra och östra Europa). I EU-agendan för städer måste förhållandet mellan städer och närliggande/omgivande stadsnära områden som bidrar till livskvaliteten i städerna erkännas. Agendan får inte stå i konflikt med eller begränsa utvecklingen av landsbygdsområden.

⁽²⁾ Se EESK:s, Europeiska rådets, Europeiska kommissionens, Europaparlamentets och Regionkommitténs relevanta arbete: "Främjande av ett effektivt partnerskap i förvaltningen av sammanhållningsprogrammen, baserat på välfungerande metoder från programperioden 2007–2013" (EUT C 44, 11.2.2011, s. 1).
"Partnerskapsprincipen vid genomförandet av de gemensamma strategiska ramförfarandena – aspekter av en europeisk uppförandekod för partnerskap" (EUT C 44, 15.2.2013, s. 23).
"Lokalt ledd utveckling som ett verktyg för sammanhållningspolitiken 2014–2020 för utveckling av lokalområden, landsbygdsområden, stadsområden och stadsnära områden" (EUT C 230, 14.7.2015, s. 1).
"Förstärkning av de lokala myndigheternas, de icke-statliga organisationernas och arbetsmarknadsparternas deltagande och roll i genomförandet av Europa 2020-strategin" (EUT C 299, 4.10.2012, s. 1).
"Utvärdering av kommissionens samråd med berörda parter" (EUT C 383, 17.11.2015, s. 57).
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A8-2015-0218+0+DOC+PDF+V0//SV>
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:52013R6902>
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=uriserv:c10237>
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex:32013R1303> artikel 5.3 om en europeisk uppförandekod för partnerskap.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=uriserv:c10237>

⁽⁴⁾ "Lokalt ledd utveckling som ett verktyg för sammanhållningspolitiken 2014–2020 för utveckling av lokalområden, landsbygdsområden, stadsområden och stadsnära områden" (EUT C 230, 14.7.2015, s. 1).

1.8 Ett antal teman är sammanlänkade och överlappar i viss mån varandra. Genomförandet av åtgärder som avser ett tema kommer att påverka ett eller flera andra teman. Man måste se till att åtgärder för att förbättra situationen inom ett område inte inverkar negativt på ett annat område. Detta gäller inte bara på EU-nivå utan även på nationell nivå.

1.9 EESK föreslår att stadssamhällen och medborgardeltagande införs som ett nytt tema i EU-agendan för städer. Städerna behöver en fungerande mekanism för att stärka medborgare och medborgargrupper så att de i praktiken kan bli stabila partner i diskussionerna och genomförandet av utvecklingsprioriteringar i sina städer och i genomförandet av agendan. Det är bara starka lokalsamhällen med gott självförtroende och högt socialt kapital som kommer att kunna hantera de utmaningar som väntar. Kommittén är beredd att vidareutveckla denna idé.

1.10 Element som FN:s agenda för hållbar utveckling fram till 2030, med 17 mål för hållbar utveckling och i synnerhet mål 11 ("Göra städer och samhällen inkluderande, trygga, motståndskraftiga och hållbara"), bör också ingå. EESK antog en ståndpunkt om denna fråga i september 2015⁽⁵⁾. EU har inte samma befogenheter inom alla politikområden, och dess befogenheter när det gäller sociala frågor i synnerhet tycks inte vara tillräckligt starka. Det är tveksamt om EU kan påverka stadsutveckling på det sociala området eller göra en korrekt bedömning av de sociala konsekvenserna av de åtgärder som vidtas inom andra politikområden. Även om miljöpåverkan kan fastställas genom MKB-förfarandet finns det fortfarande brister när det gäller sociala konsekvensbedömningar.

1.11 Kommittén är intresserad av att bli fullvärdig medlem i styrgruppen för EU-agendan för städer och av att delta i partnerskap inom ramen för agendan. EESK företräder civilsamhällesorganisationer från alla medlemsstater – respekterade organisationer som har sakkunskap och som kan bidra till stadsutvecklingen.

2. Partnerskap som en princip i EU-agendan för städer och EESK:s deltagande i agendan

2.1 I agendan föreslås det att man upprättar partnerskap med cirka 15 medlemmar, varav 11 kommer att företräda offentliga förvaltningar (städer, medlemsstater, kommissionen). Andra medlemmar skulle kunna vara företrädare för Esifs förvaltningsmyndigheter, experter och icke-statliga organisationer. EESK beklagar att kommittén uppmanades att kommentera denna fråga först efter att några av partnerskapen redan inrättats.

2.2 EESK föreslår att man utgår från en mer balanserad representation i partnerskapen. Ett bra exempel på en rättvis representation är Leader-programmet, där högst 50 % av partnerskapets medlemmar får komma från offentlig förvaltning. EESK rekommenderar att målgrupperna (invånarna i städerna) deltar i mycket större utsträckning. Det är viktigt att invånarna själva får mer att säga till om när det gäller städernas framtid. De flesta av de teman som fastställts kräver engagemang från icke-statliga organisationer, arbetsmarknadens parter och näringslivet. Alla framgångsrika exempel i Europa har till stor del visat sig vara ett resultat av den icke-statliga sektorns engagemang och ett effektivt offentlig-privat samarbete.

2.3 Även om alla prioriterade teman i agendan är relevanta för det civila samhällets organisationer omfattar de ett större område än vad som traditionellt förknippas med det civila samhället. Icke-statliga organisationer, sociala företag och kooperativ håller i allt högre grad på att utveckla sin kapacitet och inrätta nya ekonomiska eller organisatoriska modeller för att tillhandahålla tjänster av allmänt intresse. Det är nödvändigt att offentliga förvaltningar kan betrakta sig själva ur samma synvinkel som grupper och organisationer som arbetar i stadsområden. EESK anser att det vore lika värdefullt att involvera nationella eller regionala nätverk eller lokala organisationer med stor erfarenhet inom ett visst område som att skapa europeiska nätverk.

2.4 EESK har inte fått någon information om hur relevanta civilsamhällesorganisationer kommer att fastställas och/eller utnämnas. EESK ställer sin kapacitet och sin kunskap om det organiserade civila samhället till förfogande när det gäller att välja ut företrädare för icke-statliga organisationer och arbetsmarknadsparter för tematiska partnerskap.

(⁵) <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.press-releases.37475>

3. Rekommendationer för arbetet med agendans partnerskap och deltagandeprocessen

3.1 Alla EU-medborgare har rätt att känna till, förstå och även påverka EU-politiken. EESK påpekar att partnerskapen inte får vara slutna. Hur partnerskapet kommunicerar med omvärlden är mycket viktigt. Öppna offentliga förvaltningar som kommunicerar med allmänheten och organisationer som företräder medborgarnas intressen bör vara ett centralt inslag i stadsutvecklingen. Eftersom det inte är möjligt att uppnå strategiska mål utan stöd av lokalbefolkningen och det civila samhällets organisationer är det viktigt att säkerställa insyn och ett effektivt deltagande av berörda parter i utarbetandet och genomförandet av agendan. Att involvera människor som vill engagera sig är det bästa sättet att vinna deras stöd för resultaten. EESK föreslår att man skickar ut en inbjudan till organisationer som kan tänkas vilja dela med sig av sina erfarenheter och idéer om agendans teman och som skulle kunna delta i vissa partnerskapsmöten.

3.2 Partnerskapen måste utnyttja ett antal kommunikations- och deltagandeverktyg för utbyte, information och samråd. Det räcker inte med ett enda verktyg för att skapa engagemang och genomföra samråd med medborgarna. Det krävs en kombination av metoder för att involvera olika typer av intressenter, få in olika typer av bidrag och möjliggöra olika nivåer av deltagande. Partnerskapen bör använda sig av modern teknik som sociala medier, liksom undersökningar, workshoppar, fokusgrupper osv. för att få feedback på sitt arbete. EESK rekommenderar att man skapar förutsättningar för ytterligare (bredare) medverkan från allmänheten om vissa frågor där det finns ett tydligt behov av en bredare offentlig diskussion samt av återkoppling till medborgarna.

3.3 Inom partnerskapen bör man anordna platsbesök och möten med olika intressenter utanför partnerskapets begränsade krets. Att träffa företrädare för lokala civilsamhällesinitiativ och få höra mer om deras begränsningar och samarbete med offentliga förvaltningar kan avsevärt påverka partnerskapsdiskussionerna. Om agendan inte bygger på befintlig praxis finns det en risk att man går miste om att utnyttja tillgänglig kunskap i strategierna.

3.4 Handlingsplanerna bör bli föremål för ett öppet samråd på internet. Detta skulle säkerställa att alla berörda parter kan bidra till innehållet och att alla intressen tas till vara.

4. Prioriterade pelare för tematiska partnerskap

4.1 Städer för alla

4.1.1 **Sysselsättning och färdigheter i den lokala ekonomin** – Det civila samhällets organisationer fyller ett flertal funktioner – t.ex. som arbetsgivare, utbildare, handledare – som är relevanta för att skapa nya arbetstillfällen. EESK rekommenderar därför att man samråder med organisationer som Eurochambres som företräder små och medelstora företag, arbetsförmedlingar och utbildningsinstitutioner. Man måste i agendan fastställa hur städerna ska genomföra en studie av behoven av sakkunskap inom sitt område. Civilsamhällesorganisationerna måste informeras om dessa behov, och det krävs samarbete för att främja undervisning, livslångt lärande och utbildning i syfte att tillhandahålla de färdigheter som saknas på arbetsmarknaden.

4.1.2 **Fattigdom i städerna** – Det är civilsamhällesorganisationerna som genomför de flesta program som syftar till att förebygga och bekämpa fattigdom i städerna. EESK föreslår att man involverar organisationer som Europeiska nätverket mot fattigdom. När det gäller detta tema konstaterar vi också vikten av a) förorter och marginalisering, b) getton, c) nedgångna stadsdelar, d) barn i institutionsvård och övergången från institution till familjehem och samhällsbaserade tjänster och e) äldre och sårbarhet bland äldre.

4.1.3 **Bostäder** – När det gäller att säkerställa högkvalitativa och hållbara bostäder, i enlighet med definitionen i FN:s stadga om hållbara bostäder, spelar civilsamhällesorganisationerna en viktig roll genom att de företräder och arbetar med båda parter, såväl fastighetsägare som användare. EESK rekommenderar att man kontaktar organisationer som International Union of Tenants (Internationella hyresgästalliansen), föreningar för bostadsrätts- och fastighetsägare, kooperativa hypoteksinstitut, arkitekter eller stadsplanerare. I temat tas viktiga frågor upp, t.ex. a) stadsplanering, b) socialt boende och c) invånare som flyttar till stadsnära områden för att hitta bostäder av bättre kvalitet.

4.1.4 **Integration av migranter och flyktingar** – Detta är ett område som inte bara behöver hanteras på kort sikt (för att tillgodose grundläggande behov) utan också – när migranterna har slagit sig ned – för att integrera dem i samhället i EU: hjälpa dem med utbildning, att hitta ett jobb osv., sprida EU:s värderingar och traditioner till dem och införliva dessa värderingar och traditioner i deras dagliga liv, samtidigt som man respekterar deras ursprungskultur. Civilsamhällesorganisationer som kyrkor, sociala organisationer, utbildnings- och yrkesutbildningsorganisationer, barn- och föräldragrupper osv. spelar en avgörande roll vid sidan av staten. EESK rekommenderar att man samråder med bland annat Solidar eller Lumos. Frågor som t.ex. ensamkommande barn – en särskilt sårbar grupp med särskilda behov – bör tas upp.

4.1.5 **Hållbar markanvändning och naturbaserade lösningar** – Målet för agendan på detta område har en nära koppling till arbetet med att förändra människors attityder och livsstil. När det gäller att se till att förändringarna i städerna är miljövänliga har det civila samhällets organisationer en mycket viktig roll i egenskap av företrädare för markägare, sammanslutningar av små och medelstora företag och samhällsorganisationer, som ofta står bakom initiativ för att förbättra stadsområden. EESK rekommenderar att man exempelvis involverar Friends of the Earth Europe eller Elard. EESK anser att följande frågor är viktiga: a) Fysisk (vertikal) planering och b) problemen för förortsområden som tillhandahåller produkter (livsmedel, rent vatten), men även viktiga ekosystemtjänster som leder till en bättre livskvalitet för invånarna i städer.

4.2 Stadsekonomi

4.2.1 **Kretsloppsekonomi** – För att skapa en effektiv kretsloppsekonomi är det viktigt att förändra människors syn på avfall och framställa det som en potentiell resurs. Miljöorganisationers och utbildningsanstalters utbildnings- och informationsverksamhet är viktig. Forsknings- och innovationscentrum kommer tillsammans med specialiserade företag och sammanslutningar av små och medelstora företag som fokuserar på detta område att vara viktiga aktörer när det gäller att undersöka och genomföra nya strategier i städer. EESK rekommenderar att man till exempel uppmanar Reves att anordna diskussioner.

4.3 Gröna städer

4.3.1 **Klimatanpassning** – Högteknologiska företag, forskningsinstitut och universitet spelar en avgörande roll. Det är också nödvändigt att utbilda och informera vanliga människor för att främja deras medverkan i och acceptans av relevanta bestämmelser. EESK föreslår att man exempelvis samråder med Green 10.

4.3.2 **Energiomställning** – Strukturella förändringar i energisystemen, t.ex. att man i betydande omfattning övergår till förnybar energi och ökad energieffektivitet, kan enbart uppnås med fullt deltagande av partner från berörda företag och med stöd från allmänheten. Greenpeace arbetar exempelvis med denna fråga.

4.3.3 **Rörlighet i städerna** – Hållbar rörlighet i städer är ett område där det är svårt att göra något om inte människor själva är villiga att ändra sina transportvanor. EESK föreslår därför att man involverar organisationer som CEEP (Europeiskt centrum för offentliga företag), BusinessEurope, ETF (Europeiska transportarbetarförbundet), Polis (nätverket för europeiska städer och regioner som utvecklar innovativa tekniska lösningar och strategier för lokal transport), Europeiska cykelfederationen och IPR Prague (Prags institut för planering och utveckling). Vi uppfattar också att detta tema handlar om hur viktigt det är att ha integrerade metoder som planer för hållbar rörlighet i städer, och vi ser därmed rörlighet i städer som en drivkraft för den ekonomiska utvecklingen, för att förbättra miljöförhållandena och för energiomställningen i städer. EESK betonar vikten av särskilda EU-finansieringsinstrument för rörlighet i städerna, vilket är ett område som behöver kapitalintensiva investeringar.

4.3.4 **Luftkvalitet** – Samarbete mellan företag, hälso- och sjukvårdsorganisationer, icke-statliga miljöorganisationer, universitet och forskningsinstitut m.fl. är av avgörande betydelse. Partnerskap bör involvera organisationer som CAN (Climate Action Network Europe).

4.4 Smarta städer

4.4.1 **Digital övergång** – Digitaliseringen av samhället innebär ett paradigmskifte. Målet är att ge medborgarna bättre service och skapa affärsmöjligheter. Ett typexempel i smarta städer är den så kallade triple helix- och quadruple helix-modellen, där berörda parter inom stadsförvaltning, högre utbildning, näringslivet och det civila samhället samarbetar i gemensamma projekt. Denna modell bör spridas i Europa. Inom denna rubrik arbetar vi med frågor som rör a) förutsebar stadsplanering i samtliga kommuner och b) utnyttjandet av sociala nätverk och internet för kommunikation mellan kommuner och invånare. Partnerskapen bör också omfatta organisationer som Transparency International.

4.5 Innovativ och ansvarsfull offentlig upphandling

4.5.1 Städerna har betydande möjligheter att genomföra innovativa strategier genom att de kan fungera som föregångare – inte bara när det gäller offentlig upphandling. Det är emellertid viktigt att samarbeta med centrum för företagsinnovation och företagsstöd samt det civila samhällets organisationer i EU, t.ex. CEE Bankwatch Network. EESK framhåller i detta sammanhang vikten av att utnyttja a) offentliga upphandlingar för att bidra till den sociala ekonomin på lokal nivå och b) särskilda metoder för att motivera städer att välja innovativa offentliga upphandlingar i stället för de billigaste lösningarna.

4.6 Städer är en del av komplexa system, där ett mer omfattande stadsnära område utgör ett viktigt stöd och tillhandahåller de resurser som krävs för att städerna ska fungera och bli framgångsrika. Det är nödvändigt att engagera partner från områden som omger städerna, bland annat lokala aktionsgrupper, i syfte att skapa en värdefull länk mellan stads- och landsbygdsområden, särskilt när det gäller fördelaktiga partnerskap mellan städer och landsbygd. När städerna planerar sin utveckling måste de ta hänsyn till befintliga strategier, t.ex. makroregionala strategier och relevanta mikroregionala utvecklingsstrategier.

Bryssel den 17 februari 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Fattigdomsbekämpning**(förberedande yttrande)**

(2016/C 133/03)

Föredragande: Seamus BOLAND**Medföredragande: Marjolijn BULK**

I en skrivelse av den 16 december 2015 uppmanade ministeriet för sysselsättning och sociala frågor, å det kommande nederländska ordförandeskapets vägnar och i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att utarbeta ett förberedande yttrande om

Fattigdomsbekämpning

(förberedande yttrande).

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 28 januari 2016.

Vid sin 514:e plenarsession den 17–18 februari 2016 (sammanträdet den 18 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 197 röster för, 4 röster emot och 4 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs (EESK) ståndpunkt

1.1 EESK stöder det nederländska rådsordförandeskapets avsikt att bekämpa fattigdom och social utestängning med hjälp av integrerade strategier och i samarbete med berörda offentliga och privata aktörer. Kommittén anser dock även att medlemsstaterna bör ges stöd genom en gemensam europeisk ram som främjar sådana strategier och underlättar utbytet och spridningen av bästa praxis för att bekämpa fattigdomen och de ökande klyftorna som, förutom att vara ett problem i sig eftersom de leder till sociala orättvisor, även skadar den ekonomiska prestandan och tillväxten samt den sociala sammanhållningen.

1.2 EESK stöder det nederländska rådsordförandeskapets ansträngningar för att främja inbördes utvärderingar av bästa praxis på flera nivåer i kampen mot fattigdom, men understryker att kommuner och andra aktörer som genomför denna bästa praxis måste understödjas av sunda nationella strategier.

1.3 Rådet uppmanas med kraft att upprepa sitt åtagande från Europa 2020-strategin om att antalet personer som lever under fattigdomsgränsen ska minskas med minst 20 miljoner fram till 2020.

1.4 När rådet gör detta bör det beakta målen för hållbar utveckling – som fastställs i 2030-agendan för hållbar utveckling – och se till att denna agenda kopplas till Europa 2020-agendan.

1.5 Kommittén är övertygad om att styrningsstrukturerna på rådsnivå bör bli mer balanserade och uppmanar till stärkt samarbete mellan rådet (ekofin) och rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor).

1.6 Sysselsättningsmål och sociala mål bör jämföras med makroekonomiska hänsyn under den europeiska planeringsterminen.

1.7 Kommittén rekommenderar att den europeiska planeringsterminen fullt ut beaktar fattigdomsmålen i Europa 2020-strategin och att denna fråga systematiskt tas upp under hela processen, som inleds genom den årliga tillväxtöversikten, fortsätter med de nationella reformprogrammen och avslutas med de landsspecifika rekommendationerna, genom 1) särskilda åtgärder för fattigdomsbekämpning, 2) jämförbara indikatorer för fattigdom och bedömning av politikens effektivitet och 3) obligatoriska sociala konsekvensbedömningar av alla reformprogram som föreslås i de nationella reformprogrammen och de landsspecifika rekommendationerna.

1.8 Kommittén efterlyser, i synnerhet mot bakgrund av fattigdomsbekämpningen, att den åtstramningspolitik som allttjämt präglar den ekonomiska politiken i EU ska överges.

1.9 Medlemsstaterna uppmanas att lansera egna integrerade strategier för att bekämpa fattigdom och i samband med detta söka vägledning i kommissionens rekommendation om aktiv inkludering av människor som är utestängda från arbetsmarknaden⁽¹⁾, som, tack vare samspelet mellan tre aspekter (1. adekvat inkomststöd, 2. inkluderande arbetsmarknader och 3. tillgång till tjänster av god kvalitet) allmänt betraktas som den mest omfattande och effektiva strategin för att få bukt med fattigdom och social utestängning.

1.10 EESK vill uppmärksamma den höga nivån av fattigdom bland barn i medlemsstaterna och det brådskande behovet att genomföra kommissionens rekommendation "Bryta det sociala arvet: investera i barnens framtid"⁽²⁾, som ingick i 2013 års paket om sociala investeringar och som använder en struktur som är mycket lik den i rekommendationen om aktiv inkludering, med tre likartade punkter: 1. tillgång till tillräckliga resurser, 2. tillgång till kvalitetstjänster till överkomliga priser och 3. barns rätt till deltagande.

1.11 Kommittén uttrycker sin djupa oro över de stigande nivåerna av fattigdom bland förvärvsarbetande, som kräver att man kritiskt granskar de reformåtgärder som vidtagits på senare tid för att öka sysselsättningen genom att avreglera förhållandet mellan arbetsmarknadens parter.

1.12 Vi uppmanar eftertryckligen kommissionen att inleda en särskild process för att förbättra statistiken på EU-nivå och nationell nivå avseende fattigdom och ojämlikhet i syfte att fastställa en mer detaljerad uppsättning gemensamma indikatorer för att ta fram relevanta data för nationella åtgärder och EU-åtgärder, bland annat åtgärder med anknytning till målen för hållbar utveckling och den europeiska planeringsterminen.

1.13 Vi upprepar vårt förslag om att införa en tillräcklig minimiinkomst på EU-nivå.

1.14 Kommissionen uppmanas att aktivt verka för åtgärder för att förhindra och bekämpa överskuldssättning på EU-nivå och i synnerhet oansvarig förlängd kreditgivning och ocker.

1.15 Kommissionen bör snarast lägga fram förslag om nya riktlinjer för samråd med berörda parter på det sociala området och ge parterna möjlighet att bidra på ett strukturerat sätt till den europeiska planeringsterminen under alla steg i processen, dvs. i samband med utformning, genomförande och utvärdering.

1.16 EESK uppmanar medlemsstaterna att bättre utnyttja de EU-fonder som finns för att stödja social integration och ber kommissionen att omgående kontakta medlemstaterna och berörda parter för att ta reda på huruvida beslutet att öronmärka 20 % av Europeiska socialfondens medel för att främja social integration och bekämpa fattigdom har genomförts i praktiken.

1.17 Kommissionen uppmanas med kraft att ta med principer om effektivare och pålitligare sociala standarder och system i den europeiska pelare för sociala rättigheter som man nyligen annonserat och att göra bekämpningen av fattigdom och social utestängning till en av pelarens huvudpunkter.

2. Inledning

2.1 Det nederländska rådsordförandeskapet understryker behovet av att vända den tilltagande fattigdomstrenden i EU. För att lyckas med detta vill man uppmuntra utbyte av bästa praxis, särskilt i fråga om integrerade strategier och samarbete mellan relevanta (offentliga och privata) aktörer.

⁽¹⁾ EUT L 307, 18.11.2008, s. 11.

⁽²⁾ EUT L 59, 2.3.2013, s. 5 och <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=CELEX:32013H0112>

2.2 Även om EESK i sina yttranden om fattigdomsbekämpning mer har intagit ett uppifrån-och-ned-perspektiv eftersom vi är övertygade om att fattigdomsbekämpning faller under beslutsfattarnas ansvar (EU-institutionerna och medlemsstaternas regeringar), så välkomnar vi ordförandeskapets avsikt att organisera inbördes utvärderingar av nedifrån-och-upp-strategier, dvs. exempel på partnerskapsstrategier som medlemsstaterna tillämpar för att bekämpa fattigdom och som omfattar ett flertal berörda parter, däribland den offentliga sektorn, arbetsmarknadens parter, ideella organisationer och den sociala ekonomin.

2.3 EESK instämmer därför helt och hållet i att fattigdomsbekämpningen kräver en multilateral strategi och att alla berörda aktörer bör bidra så att fattigdomen kan minskas så mycket som möjligt. Den bästa praxis som tas upp i detta yttrande bygger på bidrag från ett flertal europeiska aktörer ⁽³⁾.

3. Allmänna kommentarer: behovet att bekämpa fattigdom

3.1 Trots att de ekonomiska och finansiella kriserna som har avlöst varandra sedan 2008 har bidragit till att öka instabiliteten och fattigdomen i EU har effekterna av krisen kunnat dämpas tack vare de sociala trygghetssystemen i de flesta medlemsstater. Med den finansiella krisen 2011 vändes dock denna trend och de finanspolitiska åtstramningsåtgärderna blev ett hinder för sociala utgifter, vilket förvärrade situationen. Till och med kommissionen erkänner i dag att fattigdomsmålet inte går att nå. För EESK är det därför just mot denna bakgrund viktigt att den ekonomiska politiken i EU, som alltjämt enbart är inriktad på åtstramningar, ändras omgående.

3.2 Utan socialskydd skulle nästan hälften av européerna leva i fattigdom. Välfärdspolitikens tre viktigaste funktioner – automatisk stabilisering, socialt skydd och sociala investeringar – försvagades dock på grund av de senaste årens finanspolitiska åtstramningar för att bekämpa krisen. Denna situation måste förändras.

3.3 EESK noterar också att det finns ett mycket starkt samband mellan fattigdom och ohälsa, och att fattigdomsbekämpningen därför måste prioriteras. Gång på gång har erfarenheten visat att områden där en större andel av befolkningen lever i fattigdom också är områden där människors hälsa är sämre än i mer välbärgade områden ⁽⁴⁾. Till exempel har man i delar av Storbritannien funnit att män och kvinnor från mindre välbärgade områden dör ungefär elva respektive sju år tidigare än män och kvinnor från mer välbärgade områden ⁽⁵⁾.

3.4 Kommittén är övertygad om att Europa 2020-strategin kommer att bli mycket effektivare om den kopplas till den europeiska planeringsterminen. Målet om att minska fattigdomen måste förbli ett centralt inslag i denna strategi och medlemsstaterna måste ge prov på en betydligt högre ambitionsnivå. Summan av de 28 enskilda åtagandena att minska fattigdomen motsvarar inte EU:s gemensamma ambition om att lyfta minst 20 miljoner människor ur fattigdom fram till 2020.

⁽³⁾ Finland: EAPN (2011), Active Inclusion. Making it happen, s. 49.
Finland/Tyskland: Eurofound (2012) Aktiv integration av unga människor med hälsoproblem eller funktionsnedsättning, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxembourg, s. 62–63.
Kroatien: <http://www.humananova.org/en/news/0/60/the-impact-of-social-cooperative-humana-nova-in-2013th-year/>
Österrike, Belgien, Norge och Slovenien: <http://www.easpd.eu/en/content/investt> och <http://investt.eu/>
Sverige: http://www.eurodiaconia.org/files/Events/CROSSROADS_20111209_2__AM_2.pdf
Storbritannien: EAPN (2011), Active Inclusion. Making it happen, s. 30.
Skottland: <http://links.alliance-scotland.org.uk/>
Lettland: EU Alliance for Investing in Children, Implementation Handbook: Putting the Investing in Children Recommendation into Practice, s. 69–74.
Spanien: EU Alliance for Investing in Children (2015), Implementation Handbook: Putting the Investing in Children Recommendation into Practice, s. 87–92.
Tyskland: Social Inclusion and Dignity in Old Age – Promoting participatory approaches to use reference budgets, s. 46–50.
Bulgarien, Rumänien: <http://amalipe.com/index.php?nav=projects&id=57&lang=2>
Spanien: EAPN (2011), Active Inclusion. Making it happen s. 21.

⁽⁴⁾ Davidson, R., Mitchell, R., Hunt., K., (2008), "Location, location, location: the role of experience of disadvantage in lay perceptions of area inequalities in health", *Health & Place*, 14.2: 167-81.

⁽⁵⁾ http://www.audit-scotland.gov.uk/docs/health/2012/nr_121213_health_inequalities.pdf

3.5 Fattigdomsbekämpning är främst en fråga för medlemsstaterna. De skulle dock kunna förbättra sin situation genom att dela med sig av bästa praxis till varandra, bl.a. integrerade strategier och samarbete mellan relevanta (offentliga och privata) aktörer för att bekämpa fattigdom. Rådet bör uppmana medlemsstaterna att utarbeta integrerade strategier för att minska fattigdom.

3.6 Det finns i synnerhet en ökande fattigdom bland förvärvsarbetande. Kommissionen bör undersöka hur de stigande nivåerna av fattigdom bland förvärvsarbetande påverkas av de reformåtgärder som vidtagits på senare tid för att öka sysselsättningen genom att avreglera förhållandet mellan arbetsmarknadens parter.

3.7 De sociala konsekvensbedömningarna bör spela en viktig roll genom hela lagstiftningsprocessen för att bättre återspegla den mångdimensionella aspekten av fattigdom och socialt utanförskap (som går utöver den rent materiella fattigdomen till att omfatta andra former av sociala och ekonomiska nackdelar såsom bristen på lika tillgång till utbildning, bostäder, sysselsättning, vård och delaktighet i samhället).

3.8 Fattigdom är också ett globalt problem. FN:s mål för hållbar utveckling⁽⁶⁾ som antogs 2015 (framför allt det första målet om att utrota fattigdom i alla dess former överallt) bör beaktas av EU-institutionerna och medlemsstaterna och integreras i deras strategier. 2030-agendan för hållbar utveckling⁽⁷⁾ bör kopplas till Europa 2020-strategin.

3.9 EESK känner till den förestående lanseringen av kommissionens europeiska pelare för sociala rättigheter och att idén om medlemsstaternas "uppåtgående konvergens" i sociala frågor kommer att spela en viktig roll i denna "pelare" enligt kommissionen. EESK uppmanar kommissionen att ta med principer om mer effektiva och pålitliga sociala standarder och system⁽⁸⁾ i denna pelare (närmare bestämt kraftfulla sociala standarder för tillräckligt inkomststöd under hela livet, inkluderande arbetsmarknader och icke-diskriminerande tillgång till kvalitetstjänster till överkomliga priser för alla), och därmed göra kampen mot fattigdom och social utestängning till en av pelarens huvudpunkter.

4. Särskilda kommentarer – verktyg som bör undersökas

4.1 Kommissionen har varit mycket aktiv när det gäller att föreslå omfattande rekommendationer som har ansetts vara mycket användbara för att bekämpa fattigdom. Det gäller särskilt rekommendationen om aktiv inkludering av människor som är utestängda från arbetsmarknaden och rekommendationen om att "Bryta det sociala arvet: investera i barnens framtid". Om rådet är angeläget om att ge företräde åt en "integrerad strategi" för att bekämpa fattigdom så bör man börja med att påminna medlemsstaterna om att de aktivt måste följa dessa rekommendationer.

4.2 Paketet om sociala investeringar⁽⁹⁾ från 2013 är ett annat bra initiativ från kommissionen. Kommittén har redan uppmanat kommissionen att följa en mycket ambitiös agenda på området för sociala investeringar och driva igenom den inom alla faser av den europeiska planeringsterminen⁽¹⁰⁾. Sociala investeringar avser bl.a. politik som förbereder individer och familjer för hur de ska tackla de nya sociala riskerna i ett konkurrenskraftigt kunskapssamhälle genom att investera i humankapital, ända från tidig barndom, snarare än att bara "reparera" skadan i kölvattnet av en ekonomisk och politisk kris⁽¹¹⁾. Trots sina förtjänster är sociala investeringar fortfarande inte en strategi som följs av alla medlemsstater. Om rådet vill samla in bästa praxis för fattigdomsbekämpning bör man verkligen titta på de landvinningar som redan har gjorts på området för sociala investeringar och stödja denna typ av initiativ⁽¹²⁾.

4.3 Minimiinkomstsystem i vissa medlemsstater räcker inte för att bekämpa fattigdom⁽¹³⁾. Även om det har skett reformer av minimiinkomstsystemen i vissa länder sedan 2010 (bland annat i Österrike, Tyskland, Spanien och Portugal) eller reformer har aviserats eller håller på att testas (bl.a. i Grekland och Italien), så räcker dessa inte till. EESK har efterlyst EU-åtgärder för att stödja en adekvat minimiinkomst i EU⁽¹⁴⁾ samt investeringar i allmänna, övergripande och adekvata sociala trygghetssystem, för att förhindra fattigdomsrisker under alla faser av livet⁽¹⁵⁾. Rådet borde stödja alla dessa åtgärder.

⁽⁶⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?menu=1300>

⁽⁷⁾ http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

⁽⁸⁾ EUT C 13, 15.1.2016, s. 40ff.

⁽⁹⁾ COM(2013) 83 final och bilagor.

⁽¹⁰⁾ EUT C 226, 16.7.2014, s. 21ff.

⁽¹¹⁾ Hemerijck 2014 och Social Justice Ireland "Europe. A union for the powerless as well as the powerful".

⁽¹²⁾ Se "Social Investment in Europe – A study of national policies", Europeiska kommissionen, 2015.

⁽¹³⁾ Bouget et al 2015 och Social Justice Ireland "Europe. A union for the powerless as well as the powerful".

⁽¹⁴⁾ Se EUT C 170, 5.6.2014, s. 23ff.

⁽¹⁵⁾ Se fotnot 10.

4.4 Vidare har det okontrollerade och oansvariga beviljandet av konsumentkrediter och den otillräckliga utvärderingen av hushållens finansiella kapacitet lett till en spiral av överskuldssättning under den senaste tiden som präglats av kris och åtstramningspolitik. Ungefär 70 % av de skuldsatta lever under existensminimum i Europa, och även om vissa är anställda har de löner som inte täcker deras skulder. Denna situation innebär att åtgärder måste vidtas för att göra beviljandet av konsumentkrediter striktare och mer återhållsamt, särskilt när det gäller mellanhänder och icke-finansiella enheter som inte följer reglerna och uppmuntrar till lån till ockerräntor.

5. Särskilda kommentarer – styrningsåtgärder

5.1 Till följd av eurokrisen gjordes långtgående ändringar av den europeiska ekonomiska styrningen. Fokus låg främst på makroekonomisk stabilitet och tillväxtfrämjande reformer. Men till dags dato har man inte i tillräcklig utsträckning tagit fasta på den sociala styrningen. Den ekonomiska politiken bör dock beakta vilka konsekvenser den kommer att få på sysselsättning av god kvalitet och den sociala sammanhållningen. Eftersom EMU skulle dra nytta av en social dimension, bör dessutom förvaltningsstrukturerna på rådsnivå bli mer balanserade och samarbetet mellan rådet (ekofin) och rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) stärkas.

5.2 Sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd bör fortsätta att spela en aktiv roll vid bedömningen av nationella reformer som en del av den europeiska planeringsterminen, men bör successivt inleda samråd med relevanta europeiska intressenter på EU-nivå.

5.3 Den sammansatta indikator som används för att definiera fattigdom i Europa 2020-strategin bygger på tre enskilda indikatorer: 1) personer som riskerar att drabbas av fattigdom, 2) personer som lever i svår materiell fattigdom, och 3) personer som bor i hushåll med mycket låg arbetsintensitet. Enligt denna strategi måste medlemsstaterna fastställa egna nationella mål för att bidra till det övergripande målet, på grundval av dessa tre indikatorer och i linje med sina nationella prioriteringar och förhållanden. EESK konstaterar dock att det till följd av det faktum att medlemsstaterna gavs frihet att välja mellan de tre indikatorerna i beskrivningen, vilket har lett till skillnader i de nationella strategierna, kan behövas nya rekommendationer.

5.4 EAPN:s bedömning av 2015 års nationella reformprogram visar att 88 % av länderna inte har fattigdom som en huvudprioritering och att inte någon av de landsspecifika rekommendationerna under 2015 tog upp fattigdomsminskning⁽¹⁶⁾. EAPN har därför föreslagit att den europeiska planeringsterminen ska inriktas mer på sociala frågor, från de årliga tillväxtöversiktterna till landsspecifika rekommendationer om fattigdomsminskning i alla länder⁽¹⁷⁾. EESK ställer sig bakom detta förslag och rekommenderar att de nationella aktörerna involveras i förberedelsen och genomförandet av och kommunikationen om de nationella reformprogrammen. För att göra det möjligt för medlemsstaterna att lära av varandra, bör resultaten av samråden med berörda parter på EU-nivå och nationell nivå offentliggöras som en del av den europeiska planeringsterminen.

5.5 Kommissionen bör inleda en särskild process för att förbättra statistiken på EU-nivå och nationell nivå avseende fattigdom och ojämlikhet, i syfte att förbättra övervakningen av detta flerdimensionella sociala problem. Detta arbete bör leda till en lämpligare uppsättning gemensamma indikatorer för att ta fram relevanta data för nationella åtgärder och EU-åtgärder, bland annat åtgärder med anknytning till målen för hållbar utveckling och den europeiska planeringsterminen.

5.6 Sociala konsekvensbedömningar är viktiga verktyg för att upptäcka de fattigdomsrelaterade riskerna med åtgärder inom en rad relevanta reformområden, t.ex. budgetkonsolidering, hantering av statsskulden, beskattning, arbetsmarknaden, reglering av finansmarknaderna, tillhandahållande av offentliga tjänster och offentliga investeringar. I synnerhet bör sociala konsekvensbedömningar genomföras i god tid inom ramen för den europeiska planeringsterminen, i nära samråd med arbetsmarknadens parter, det civila samhället och berörda experter i medlemsstaterna och på EU-nivå.

5.7 Den europeiska planeringsterminen bör fullt ut beakta fattigdomsmålen i Europa 2020-strategin, och denna fråga bör systematiskt tas upp under hela processen genom 1) särskilda åtgärder för fattigdomsbekämpning, 2) jämförbara indikatorer för fattigdom och bedömning av politikens effektivitet och 3) obligatoriska sociala konsekvensbedömningar av alla reformprogram som föreslås i de nationella reformprogrammen och de landsspecifika rekommendationerna.

⁽¹⁶⁾ Ett exempel: Trots att fattigdomsnivån var extremt hög i Bulgarien under 2015 togs detta inte upp i någon av de landsspecifika rekommendationerna under 2015.

⁽¹⁷⁾ Se EAPN (2015) "Can the Semester deliver on poverty and participation? EAPN Assessment of the National Reform Programmes 2015".

5.8 Medlemsstaterna bör utforma och genomföra övergripande och integrerade nationella strategier för att bekämpa fattigdom, social utestängning och diskriminering. Dessa strategier bör omfatta följande områden: tillräckligt inkomststöd, inkluderande arbetsmarknader och kvalitativa arbetstillfällen, lika tillgång till överkomliga och högkvalitativa tjänster, bättre utnyttjande av EU:s strukturfonder, ekonomisk och social integration av invandrare, bekämpning av diskriminering och arbete i partnerskap med arbetsmarknadens parter och relevanta icke-statliga aktörer.

5.9 Man måste också bekämpa överskuldssättning genom att anta ansvarsfulla strategier för utlåning (strikt reglering av mellanhänder och av beviljande av kreditkort, förbud mot aggressiv reklam, förbud mot ocker, förbud mot utmätning av bostäder och av andra nödvändiga tillgångar), förstärkt medling i samband med konfliktlösning, hjälp till överskuldssatta att komma på fötter (en andra chans, "new start policy") samt information, utbildning och förebyggande åtgärder när det gäller överskuldssättning.

5.10 Medlemsstaterna måste använda EU:s strukturfonder för att stödja social delaktighet för alla. I synnerhet bör kommissionen omgående kontrollera med medlemsstaterna och berörda parter huruvida rådets beslut att örönmärka 20 % av Europeiska socialfondens medel för att främja social integration och bekämpa fattigdom⁽¹⁸⁾ håller på att genomföras.

6. Särskilda kommentarer – åtgärder för berörda aktörers deltagande

6.1 Den europeiska plattformen mot fattigdom och social utestängning, ett av flaggskeppsinitiativen i Europa 2020-strategin, inrättades som en övergripande ram som täcker ett brett spektrum av åtgärder för att nå det europeiska målet för fattigdomsminskning⁽¹⁹⁾. Den borde ha lagt grunden för ett gemensamt åtagande från de nationella myndigheterna, EU-institutionerna och de viktigaste aktörerna om att bekämpa fattigdom och social utestängning, men hittills har den endast varit en plattform för diskussion som inte har åstadkommit några konkreta resultat när det gäller att uppnå fattigdomsmålet. Rådet och kommissionen bör fundera över hur plattformen kan stärkas så att den kan stödja god praxis i kampen mot fattigdom, samt se till att den kopplas direkt till de centrala EU-processerna, såsom den europeiska planeringsterminen och Europa 2020-strategin.

6.2 EESK erinrar om skäl 16 i de tidigare integrerade riktlinjerna för tillväxt och sysselsättning, där det uttryckligen anges att Europa 2020-strategin "i förekommande fall [bör] genomföras, övervakas och utvärderas i partnerskap med alla nationella, regionala och lokala myndigheter, i nära samarbete med parlament, arbetsmarknadens parter och företrädare för det civila samhället"⁽²⁰⁾. Detta utdrag belyser att man måste förbättra samråden med europeiska och nationella intressenter under utformningen, genomförandet och utvärderingen av den europeiska planeringsterminen.

6.3 Bristen på meningsfull medverkan av EU:s institutioner och berörda (offentliga och privata) aktörer, såsom arbetsmarknadens parter, icke-statliga organisationer m.fl., i planeringsterminens utformnings- och genomförandefas betonades i EAPN:s analys. För att effektivt involvera det civila samhället i alla skeden av den europeiska planeringsterminen måste kommissionen snarast föreslå nya riktlinjer för deltagande och övervaka framstegen i landsrapporterna och andra övervakningsdokument.

6.4 Det är också nödvändigt att involvera dem som har drabbats av fattigdom för att höra deras synpunkter och för att motverka ett utbrett avståndstagande, särskilt bland ungdomar, till EU. EAPN:s årliga möten för personer som har direkta erfarenheter av fattigdom är ett exempel på god praxis. EESK uppmanar kommissionen att se till att dessa möten fortsätter att beviljas ekonomiskt stöd och integreras i samrådsprocessen om framsteg mot uppfyllandet av fattigdomsmålet inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Dessa möten bör också ske på nationell nivå.

⁽¹⁸⁾ Se <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=sv>

⁽¹⁹⁾ Se <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=961> och EUT C 248, 25.8.2011, s. 130ff

⁽²⁰⁾ Se <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14338-2010-INIT/sv/pdf>

7. Särskilda kommentarer – ansvaret för bästa praxis på flera nivåer i kampen mot fattigdom

7.1 EESK stöder det nederländska ordförandeskapets avsikt att organisera inbördes granskningar av bästa praxis på flera nivåer för att bekämpa fattigdom, men understryker att kommunerna inte ensamma kan stå för tillhandhållandet av sådana exempel. EESK anser att regionala och lokala initiativ inte får ersätta centrala ansvarsområden och garantier. Regeringar och offentliga och privata aktörer måste samarbeta systematiskt och på ett strukturerat sätt om de vill uppnå målet om att minska fattigdomen.

7.2 EESK påpekar att i exempelvis Nederländerna har många ansvarsuppgifter på det sociala området förts över på kommunerna. Koncentrationen av flera uppgifter på kommunal nivå kan vara kostnadseffektiv och ge skräddarsydda lösningar som motsvarar mottagarnas behov, men, såsom anges i de landsspecifika rekommendationerna till Nederländerna, finns det risk för att medlen minskas, vilket måste undvikas. Decentraliseringen av initiativ är inte förenlig med nedskärningar i kommunernas budgetar.

7.3 EESK anser därför att även om bästa praxis definitivt finns på regional och lokal nivå, kan och får dessa aktörer inte agera isolerat. De behöver ha de nationella strategierna i ryggen.

7.4 EESK anser också att när man väljer ut den bästa praxis som ska främjas så måste man titta på strategier som bevisligen har fungerat (t.ex. frågor såsom: 1. Fungerar detta initiativ i praktiken? 2. Går det att exportera?) samt uppmuntra kopplingar mellan relevanta berörda parter. En lämplig ram för utbyte av bästa praxis måste också inrättas.

7.5 Dessa metoder understryker behovet av att effektivt genomföra sociala åtgärder mot fattigdom och social utslagning, omorganisera sociala tjänster, se över den praxis som tillämpas av aktörerna inom socialt arbete för att anpassa den till behoven hos människor som lever i fattigdom, uppmana de sociala aktörerna att dra nytta av sin yrkesmässiga erfarenhet vid utformningen av socialpolitiken och, slutligen, ge rättigheter till människor som underlättar integration och sociala framsteg för människor som lever i fattigdom.

Bryssel den 18 februari 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

BILAGA

Följande ändringsförslag fick minst en fjärdedel av rösterna, men avslogs under debatten:

Ändringsförslag 15 (framlagt av Lech PILAWSKI)

Punkt 1.15

Ändra enligt följande:

Kommissionen uppmanas starkt att ta med principer om effektivare och pålitligare sociala standarder och system i den europeiska pelare för sociala rättigheter som man nyligen annonserat och att göra bekämpningen av fattigdom och social utestängning till en av pelarens huvudpunkter. När kommissionen föreslår åtgärder inom ramen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter bör hänsyn tas till skillnaderna i socioekonomisk utveckling i de enskilda medlemsländerna, och man bör beakta de eventuella konsekvenserna (särskilt av höjda sociala standarder) för sysselsättningsnivåerna och risken för fattigdom och social utestängning i dessa länder.

Ändringsförslaget gick till omröstning och avslogs med 59 röster för, 131 röster emot och 13 nedlagda röster.

(Förberedande akter)

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:S 514:E PLENARSESSION DEN 17–18 FEBRUARI 2016

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Handlingsplan för en kapitalmarknadsunion

[COM(2015) 468 final]

(2016/C 133/04)

Föredragande: Daniel MAREELS

Den 30 september 2015 beslutade kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Handlingsplan för en kapitalmarknadsunion

[COM(2015) 468 final].

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 26 januari 2016.

Vid sin 514:e plenarsession den 17–18 februari 2016 (sammanträdet den 17 februari 2016) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 179 röster för, 1 röst emot och 4 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Återhämtningen av Europas ekonomier är fortfarande långsam och skör, och investeringsnivån är låg. Mot denna bakgrund är det framför allt viktigt att sätta in alla resurser för att uppnå en **sund och stabil ekonomisk återhämtning i en mer enad miljö**. EESK anser att en kapitalmarknadsunion kan bidra till detta, och **välkomnar** därför **”Handlingsplan för en kapitalmarknadsunion”**.

1.2 Kommittén **ställer sig bakom målen** i handlingsplanen. Utmaningen är att **mobilisera kapital** i Europa **och kanalisera det till alla företag, all infrastruktur** och alla hållbara, långsiktiga projekt som har positiva effekter på sysselsättningen. **Placerare och investerare** måste få **fler möjligheter** och samtidigt bättre skydd.

1.3 Att **bredda och diversifiera finansieringskällorna** är nyckelfaktorer för ökade investeringar och ökad tillväxt samt för fler arbetstillfällen. Detta bör göras inom ramen för en gemensam kapitalmarknad. Kommittén anser att man bör prioritera största möjliga harmonisering och enhetlighet när det gäller reglerna. Det är därför nödvändigt att alla medlemsstater inför, tillämpar och övervakar de olika åtgärderna i handlingsplanen på samma sätt.

1.4 **Kapitalmarknadsunionens framgång** beror på hur fördelarna i den befintliga situationen kombineras med största antal nya möjligheter. En okomplicerad, adekvat och mångsidig tillgång till finansiering, en jämnare fördelning av kapital och lägre kapitalkostnader bör i samband med detta komma i första rummet. Det är nödvändigt att säkerställa global konkurrenskraft och attraktivitet.

1.5 **Bankfinansiering** kommer även i fortsättningen att spela en viktig roll i finansieringen av ekonomin. Bankerna har en betydelsefull roll inte bara som kreditgivare, utan i lika hög grad också som förmedlare på kapitalmarknaderna. Kommittén anser att vissa nya marknader, bland annat för nödlidande krediter, bör undersökas närmare, eftersom det kan underlätta tillgången till krediter, särskilt för små och medelstora företag.

1.6 **Finansieringen av små och medelstora företag är en viktig fråga för kommittén.** Framför allt gäller det mikro- och småföretagen, som utgör drivkraften bakom den europeiska ekonomin och har stor betydelse för sysselsättningen. EESK hyser emellertid allvarliga betänkligheter beträffande hur relevant och effektiv en kapitalmarknadsunion är för små och medelstora företag.

1.6.1 För mikro- och småföretagen är kapitalmarknaderna i regel utom räckhåll. **De måste ha möjlighet att välja de finansieringskanaler som är lämpligast för dem.** För detta ändamål bör man säkerställa bredast möjliga spektrum av finansiella strukturer och möjligheter samt största möjliga diversifiering av det finansiella ekosystemet.

1.6.2 När det gäller traditionell bankfinansiering, som bör få ytterligare stöd särskilt vad gäller garantier, bör man också notera att den präglas av nationella särdrag. Beprövade strukturer får inte ifrågasättas av kapitalmarknadsunionen. Regleringen av finansmarknaderna måste i framtiden bli bättre på att beakta beprövade nationella inslag, så att inte den regionala utlåningen till små och medelstora företag äventyras.

1.6.3 Dessutom måste alla andra relevanta alternativ granskas och om möjligt andra vägar undersökas, t.ex. Junckerplanen. Europeiska investeringsbankens (EIB) roll skulle ytterligare kunna stärkas i fråga om instrument (bl.a. garantiordningar) för finansiering av ekonomin ⁽¹⁾. Förslagen om STS-värdepapperisering ⁽²⁾ är också ett steg i rätt riktning.

1.6.4 När det gäller **övriga små och medelstora företag** måste de precis som alla andra företag få tillgång till kapitalmarknaden på ett effektivt sätt. Finansieringen måste bli billigare och de kostnader den ger upphov till lägre. Man bör komma till rätta med den omfattande **informationsbrist** som nu råder, och ramen bör göras **gyynsamare för små och medelstora företag**. Därför kan det vara lämpligt att inspireras av existerande bästa praxis.

1.7 Kommittén anser att **den ekonomiska och finansiella stabiliteten i EU** bör vara ledstjärnan för kapitalmarknadsunionen. En utvidgning och diversifiering av finansieringskällorna på en gemensam marknad kommer att underlätta en sund riskspridning, och de europeiska ekonomierna måste bli stabilare och motståndskraftigare.

1.8 En ändamålsenlig **ram för regelverk och övervakning** bör enligt kommitténs uppfattning ge alla möjligheter att utveckla kapitalmarknadernas starka sidor samtidigt som de svaga sidorna hålls under kontroll, till exempel överdrivna och omåttliga risker. Det nya systemet måste kunna hålla stand mot negativa effekter av eventuella nya kriser. Detta förutsätter också större konvergens och samarbete på mikro- och makrotillsynsnivå, på både europeisk och nationell nivå.

1.9 **Kreditverksamheten utanför banksektorn** bör också omfattas av denna ram, och risken för regelarbitrage måste begränsas. Det är också viktigt att lika villkor gäller på marknaderna för alla aktörer med likvärdig finansieringsverksamhet och att principen "samma risker, samma regler" tillämpas generellt.

⁽¹⁾ Se i detta sammanhang även EESK:s arbete i anknytning till "EU:s industri- och penningpolitik – EIB:s roll": <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-industry-monetary-policy-eib>

⁽²⁾ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma regler för värdepapperisering och om inrättandet av ett europeiskt ramverk för enkel, transparent och standardiserad värdepapperisering samt om ändring av direktiven 2009/65/EG, 2009/138/EG, 2011/61/EU och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 648/2012, och förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 575/2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag (EUT C 82, 3.3.2016, s. 1).

1.10 Kapitalmarknaderna erbjuder också nya möjligheter för **placere och investerare på kapitalmarknaderna**. Kommittén ser positivt på detta, under förutsättning att lämpliga och effektivare skyddsvillkor fastställs. Därför vore det önskvärt med mer förenkling och större öppenhet kring och jämförbarhet av finansiella instrument och dito information. Detta skulle dessutom kunna gynna företag som söker finansiering. Likaså vore det lämpligt med större ansträngningar i fråga om finansiell utbildning.

1.11 Vad gäller **handlingsplanens genomförande** accepterar kommittén den "bottom up"-metod och "stegvisa" strategi som har följts, men menar samtidigt att arbetet bör fortsätta omedelbart, med hjälp av det stöd och den dynamik som uppstått efter grönboken. EESK betonar att skapandet av en kapitalmarknadsunion är ett stort projekt där allt kommer att bero på detaljerna och garantierna. Dessutom är det inte ett problem i alla medlemsstater att underlätta tillgången till lån, och att man underlättar på utbudssidan kan aldrig lösa ett problem på efterfrågesidan. Vi måste därför akta oss för att se kapitalmarknadsunionen som en lösning på alla problem i EU.

1.12 Nu gäller det dock att verkligen fokusera på målen och att hela tiden göra framsteg. Kommittén är **bekymrad över att det kommer att ta tid att nå slutresultatet**, inte bara på grund av antalet "byggstenar" i planen, utan också på grund av att de stora skillnaderna mellan de olika länderna inte kommer att försvinna med en gång. Kommittén förespråkar **regelbundna halvtidsutvärderingar**, som den gärna skulle vilja hjälpa till med.

2. Bakgrund

2.1 För att kunna förverkliga sina främsta prioriteringar, nämligen tillväxt, sysselsättning och investeringar, har Junckerkommissionen sedan sitt tillträde utarbetat en "investeringsplan för Europa". Den omfattade tre områden, bland annat att "skapa investeringsvänliga förutsättningar" ⁽³⁾. Den tilltagande strävan efter en kapitalmarknadsunion är, utöver en gemensam digital marknad och en energiunion, ett av de viktigaste målen inom det ovan nämnda tredje området.

2.1.1 I slutet av september 2015 tillkännagav kommissionen sin "Handlingsplan för en kapitalmarknadsunion" ⁽⁴⁾ efter en begäran om yttrande via en grönbok, som många instanser var delaktiga i, bland annat EESK ⁽⁵⁾. I handlingsplanen läggs grunden för en välfungerande och integrerad kapitalmarknadsunion som omfattar alla medlemsstater och som kan upprättas fram emot 2019.

2.1.2 Dessa byggstenar, omkring 33 stycken som ska tillkännages vid olika tidpunkter framöver, rör huvudsakligen följande områden och frågor ⁽⁶⁾:

- Finansiering till innovation, nya företag och icke börsnoterade företag.
- Underlättad introduktion och kapitalanskaffning på publika marknader.
- Långsiktiga investeringar, infrastrukturinvesteringar och hållbara investeringar.
- Bättre klimat för privata och institutionella investeringar.
- Ökad förmåga för bankerna att stödja ekonomin som helhet.
- Underlättande av gränsöverskridande investeringar.

2.1.3 Enligt handlingsplanen bidrar var och en av dessa byggstenar till att förverkliga de mål som har fastställts, men deras gemensamma verkan kommer också att få stor betydelse.

⁽³⁾ Se kommissionens webbplats http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_sv.htm

⁽⁴⁾ "Handlingsplan för en kapitalmarknadsunion" – meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén (COM(2015) 468 final). Se <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1447000363413&uri=CELEX:52015DC0468>

⁽⁵⁾ Se EESK:s yttrande "Grönbok – Att bygga en kapitalmarknadsunion" (EUT C 383, 17.11.2015, s. 64).

⁽⁶⁾ Mer information finns i bilaga 1 till "Handlingsplan för en kapitalmarknadsunion".

2.2 Med den kapitalmarknadsunion som har beskrivits kommer flera mål att eftersträvas som handlar om att stärka kopplingen mellan sparande och tillväxt.

2.2.1 Kapitalmarknadsunionen bör utvidga de europeiska finansieringskällorna till att omfatta andra källor än bankfinansiering, genom att finansmarknaderna tilldelas en större roll. Det handlar alltså om att diversifiera finansieringskällorna i ekonomin genom att även locka finansieringskällor utanför banksektorn. En kapitalmarknadsunion måste bidra till att mobilisera kapital i Europa och kanalisera det till alla företag, all infrastruktur och alla hållbara, långsiktiga projekt.

2.2.2 Den syftar till att utveckla den inre marknaden för finansiella tjänster. Utbyggnaden av kapitalmarknadsunionen ska leda till en större och starkare finansiell integration och till ökad konkurrens. Kapitalmarknaderna kommer att dra fördel av skaleffekterna på den gemensamma marknaden och samtidigt bli mer likvida och konkurrenskraftiga.

2.2.2.1 Kapitalmarknadsunionen bör bidra till tillväxt och finansiell stabilitet. Genom att underlätta tillgången till finansiering för företag ska denna union främja tillväxt och sysselsättning, och riskspridningen ska göra hela systemet stabilare.

2.2.3 Den ska samtidigt ge medborgare och konsumenter viktiga fördelar, bland annat genom extra placerings- och investeringsmöjligheter.

3. Anmärkningar och kommentarer

3.1 Presentationen av handlingsplanen bör få ett positivt mottagande. Det är inte bara glädjande att handlingsplanen är här, endast drygt ett halvår efter grönboken. Dessutom görs allt för att veva i gång ekonomin genom att utvidga och förbättra finansieringen av ekonomin och på så sätt ge ny stimulans åt tillväxt och anständiga arbetstillfällen.

3.2 Kommittén instämmer i handlingsplanens mål och de områden som prioriteras:

- Fler finansieringsmöjligheter för europeiska företag, framför allt små och medelstora företag. En kapitalmarknadsunion måste kunna bredda utbudet av finansieringsmöjligheter för företag. Sådana möjligheter bör finnas överallt och vara tillgängliga för alla företagare, i alla steg på finansieringstrappan.
- Lämpliga rättsliga ramar för långsiktiga och hållbara investeringar och finansiering av Europas infrastruktur.
- Ökade investeringar och fler valmöjligheter för privata och institutionella investerare inom ramen för ett anpassat investerarskydd.
- Bättre utlåningsförmåga för bankerna, bland annat genom en adekvat nylansering av värdepapperiseringsverksamheten och värdepapperiseringsmarknaderna. Det bör göra det möjligt för dem att tillhandahålla små och medelstora företag ökad finansiering.
- En omfattande översyn av den samlade effekten av den finanslagstiftning som antagits som svar på finanskrisen, mot bakgrund av finansieringen av den reala ekonomin.
- Minskade gränsöverskridande hinder och utveckling av kapitalmarknader för samtliga 28 medlemsstater, bland annat genom att undanröja ett antal befintliga skattemässiga och andra hinder.

Det är inte bara viktigt att de många ansträngningar som krävs för att bygga en kapitalmarknadsunion samlas i en och samma plan, utan också att det finns en påtaglig önskan att föra en diskussion, och en vilja att undanröja de hinder som står i vägen för en utveckling av Europas finansiella system.

3.3 Den diversifiering av finansieringskällorna som eftersträvas får inte ske på bekostnad av banksystemet. Bank- och marknadsfinansiering går hand i hand och bör betraktas som komplement till varandra. Bankerna fungerar också som mellanhänder på kapitalmarknaderna.

3.3.1 En prioritering i handlingsplanen är att öka bankernas förmåga att låna ut pengar till ekonomin. "Nödlidande lån" ⁽⁷⁾ är fortfarande en källa till oro i EU och innebär en blockering av kapital som annars skulle kunna användas för att bevilja mer lån. Kommittén anser att kommissionen bör vidta åtgärder för att frigöra kapacitet i bankernas balansräkningar genom att uppmuntra värdepapperisering av nödlidande lån och skapa marknader för "tillgångar som minskat i värde". Bankutlåningen skulle kunna öppnas om man utvecklade djupa och öppna marknader för "bankskulder hos företag i svårigheter" eller om man blåste nytt liv i de marknader som redan finns.

3.4 Djupa, likvida och effektiva kapitalmarknader kan ge fördelar för alla aktörer på dessa marknader.

3.4.1 För företag som söker finansiering kan kapitalmarknader därför förbättra tillgången till medel och leda till bättre villkor, och således lägre kapitalkostnader, tack vare ökad konkurrens mellan investerarna. Finansieringen blir också säkrare i svåra tider, eftersom kapitalmarknaderna i regel blir bättre på att hantera osäkra miljöer och mer riskfyllda projekt.

3.4.2 Marknaderna för statsobligationer är mycket betydelsefulla vid bedömningen av olika risker. Därför måste sådana marknader integreras i en kapitalmarknad. Detta bidrar också till konvergensen av kapitalkostnaden för privata emittenter. Därför är lämpliga åtgärder välkomna på detta område.

3.4.3 Kapitalmarknadsunionen kommer bara att kunna förverkligas om byggstenarna är tillräckligt solida och tillförlitliga. Det gäller att ta hänsyn till de specifika omständigheterna i det nuvarande finansieringslandskapet och att samtidigt skapa tillräckligt många nya möjligheter och alternativ i fråga om finansiering. Resultatet måste dessutom erbjuda garantier i fråga om internationell konkurrens och attraktionskraft.

3.4.4 Framför allt små och medelstora företag utgör en stor utmaning. Frågan är hur dessa företag ska kunna ta del av pengarna. Det är svårt för små och medelstora företag att få tillgång till kapitalmarknaderna och finansieringsmöjligheterna och finansieringsinstrumenten och att använda dem på ett meningsfullt sätt. Ofta får de också problem med en "informationsbrist" som inte gör saker och ting lättare för dem ⁽⁸⁾. Det gäller därför att pröva hur gynnsamma villkoren inom den nya ramen är för små och medelstora företag.

3.4.5 Företag och små och medelstora företag, i synnerhet mikroföretag, som inte har tillgång till kapitalmarknaderna, måste i alla skeden ha möjlighet att välja de finansieringskanaler som är lämpligast för dem. För mikroföretag och små företag är det därför viktigt att uppnå största möjliga diversifiering av det finansiella ekosystemet, så att de får tillgång till ett så brett utbud som möjligt av finansieringsstrukturer och finansieringsmöjligheter, även finansiering av hyrköp. Alla alternativ bör ses över. Lösningarna bör inte bara ökas inom bank- och marknadsfinansiering, utan också på andra håll. Med Junckerplanen har det redan tagits ett steg i den riktningen. En mer aktiv roll för EIB på detta område (direkt eller indirekt, till exempel genom ett garantisystem) skulle också kunna eftersträvas.

3.4.6 Investerarna kommer att få fler investeringsalternativ. I och med ett större utbud av finansiella produkter kan de se mer till sina investeringsmål, tänka på riskspridningen och förvaltningen av risken, samt förbättra förhållandet mellan förväntad avkastning och risk.

3.4.7 Investerarna har också rätt till ett lämpligt skydd. Därför krävs en lämplig skyddsram samt en rad andra ansträngningar, som finansiell utbildning och mer och bättre information. Som en grund för detta kan man eftersträva större förenkling och insyn och bättre jämförbarhet mellan de finansiella instrumenten på marknaderna. Detta kan för övrigt också ge fördelar för alla som söker finansiella medel.

⁽⁷⁾ "Non performing loans" eller NPL på engelska.

⁽⁸⁾ Se EESK:s informationsrapport om "Tillgång till finansiering för små och medelstora företag och medelstora börsnoterade företag under perioden 2014–2020: Möjligheter och utmaningar", EESC-2014-06006-00-01-RI-TRA, av den 1 juli 2015.

3.5 För att verkligen uppnå en gemensam marknad bör inte bara de befintliga gränsöverskridande hindren och den nuvarande fragmenteringen undanröjas, utan också nya hinder förebyggas. Kommittén anser att största möjliga harmonisering och enhetlighet i fråga om reglerna bör prioriteras. Detta kräver att man fokuserar på valet av de instrument som används. Det är därför nödvändigt att alla medlemsstater inför, tillämpar och övervakar de olika åtgärderna i handlingsplanen på samma sätt.

3.6 En kapitalmarknadsunion ska göra Europas ekonomier stabilare och mer motståndskraftiga. Insatsen är den ekonomiska och finansiella stabiliteten i EU, och därför behövs det ett ändamålsenligt regelverk. Där måste kapitalmarknadsunionens starka sidor, som en sund riskdelning och riskspridning, kunna utvecklas på ett lämpligt sätt, samtidigt som de svaga sidorna måste hållas under stark kontroll. Hela det finansiella systemet måste göras mer motståndskraftigt mot eventuella nya kriser. I förekommande fall måste följderna av sådana kriser fångas upp snabbare och på ett lämpligare sätt.

3.7 Dessutom bör man utöva nationell och EU-omfattande mikro- och makrotillsyn över relevanta element på kapitalmarknaderna, på grund av de risker som kan uppstå och för den ekonomiska och finansiella stabilitetens skull. De nya finansieringskanalerna bör omfattas av principen "samma risker, samma regler".

3.8 Dessutom bör man ta itu med den så kallade skuggbanksektorn. Kommittén har redan tidigare förespråkade att detta system ska omfattas av regelverket⁽⁹⁾ och påpekat att risken för regelarbitrage⁽¹⁰⁾ måste förebyggas. Enligt kommittén borde det egentligen inte få förekomma någon "skuggbanksektor". Denna sektor borde med andra ord följa samma bestämmelser och tillsynsföreskrifter som andra finansiella institutioner⁽¹¹⁾. Samtidigt menar kommittén att det bör medges att skuggbanksektorn också är en kompletterande, alternativ finansieringskanal som kan fylla en funktion i den reala ekonomin⁽¹²⁾.

3.9 När det gäller genomförandet av handlingsplanen kan den "bottom up"-metod och den "stegvisa" strategi som har följts godkännas, eftersom den gör det möjligt att utgå från förslag från marknadsaktörer och prioritera och arbeta med en kombination av initiativ och åtgärder på lång respektive kort sikt.

3.10 Därför är det nu viktigt att bygga vidare på den drivkraft som uppstod och det breda stöd som uttrycktes för en kapitalmarknadsunion vid det offentliga samrådet i samband med grönboken, och att snabbt nå konkreta resultat.

3.11 Under den närmaste tiden gäller det dock att verkligen fokusera på målen och att hela tiden göra regelbundna framsteg. Det är viktigt att nå konkreta och positiva resultat på alla de områden som handlingsplanen avser. I detta sammanhang uppskattas kommissionens planer att regelbundet rapportera om framstegen med handlingsplanen och att genomföra en global översyn 2017, eftersom ytterligare åtgärder och Anpassningar kan behöva göras i tidsplanen.

3.12 Det kan vara berättigat att fråga sig om det är realistiskt och möjligt att upprätta kapitalmarknadsunionen till 2019, som planerat. En hel del arbete återstår, och det finns farhågor om att de stora skillnader som råder mellan medlemsstaterna inte är så lätta att undanröja. Handlingsplanens olika delar kan bara utgöra en bra grund, men det är marknaden själv som avgör om kapitalmarknadsunionen blir en framgång eller inte.

Bryssel den 17 februari 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽⁹⁾ Se EESK:s yttrande "Efter krisen: Ett nytt finansiellt system på den inre marknaden" (EUT C 48, 15.2.2011, s. 38), punkt 2.7.2.1.

⁽¹⁰⁾ Se EESK:s yttrande "Grönbok – Skuggbanksektorn" (EUT C 11, 15.1.2013, s. 39), punkt 1.4.

⁽¹¹⁾ Se EESK:s yttrande "Grönbok – Skuggbanksektorn" (EUT C 11, 15.1.2013, s. 39), punkt 1.5.

⁽¹²⁾ Se EESK:s yttrande om "Skuggbankverksamhet – hantering av riskfall i den finansiella sektorn" (EUT C 170, 5.6.2014, s. 55), punkt 1.10

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller varaktigheten för skyldigheten att efterleva den lägsta normalskattesatsen

[COM(2015) 646 final – 2015/0296 (CNS)]

(2016/C 133/05)

Huvudföredragande: Daniel MAREELS

Den 14 januari 2016 beslutade rådet att i enlighet med artikel 113 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller varaktigheten för skyldigheten att efterleva den lägsta normalskattesatsen

[COM(2015) 646 final – 2015/0296 (CNS)].

Den 19 januari 2016 gav Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs presidium facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning i uppdrag att utarbeta ett yttrande i ärendet.

Med tanke på ärendets brådskande karaktär utnämnde kommittén vid sin 514:e plenarsession den 17–18 februari 2016 (sammanträdet den 17 februari 2016) Daniel Mareels till huvudföredragande och antog följande yttrande med 175 röster för, 3 röster emot och 4 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Kommittén ställer sig bakom förslaget till direktiv om förlängning av den lägsta normalskattesatsen för mervärdesskatt. Den lägsta skattesatsen kommer att vara densamma som under föregående perioder, dvs. 15 %, och kommer att förlängas med två år fr.o.m. 2016.

1.2 Övergångsordningar för mervärdesskatt har tillämpats sedan länge. Det är i detta sammanhang önskvärt att fastställa en lägsta skattesats av detta slag med hänsyn till en välfungerande inre marknad: Om det inte fanns någon lägsta skattesats skulle det finnas en risk för störningar och snedvridningar på marknaden och ökad konkurrens mellan medlemsstaterna.

1.3 Dessutom bidrar fastställandet av en lägsta skattesats under en klart specificerad period också till att öka tydligheten och rättssäkerheten, vilket gynnar alla inblandade.

1.4 När denna ordning 2010 förlängdes för femte gången uttryckte kommittén en förhoppning om att det skulle vara den sista förlängningen. Den nya förlängningen för en kortare period kan ses som ett steg i rätt riktning, men kommittén anser att det inte påverkar det faktum att ytterligare insatser måste göras för att överge det nuvarande övergångssystemet, som har funnits i mer än 20 år, till förmån för ett slutgiltigt mervärdesskattesystem som är anpassat till den inre marknaden.

1.5 På det hela taget framhåller EESK på nytt behovet av ett enkelt och harmoniserat system för indirekt beskattning som innebär färre administrativa bördor, skapar uppenbara fördelar för företag och medborgare, garanterar en rättvis beskattning och säkrar intäkter för de offentliga finanserna, minskar risken för skattebedrägerier och bidrar till den inre marknadens utveckling och fullbordande.

1.6 EESK välkomnar kommissionens beslut att i mars 2016 lägga fram en handlingsplan om mervärdesskattens framtid. Kommittén anser att det är viktigt att stödja den välbehövliga fortsatta ekonomiska återhämtningen och tillväxten med alla medel, och ett skraddarsytt mervärdesskattesystem är ett av dessa.

2. Bakgrund

2.1 I syfte att upprätta den inre marknaden gjorde man redan i början på 1990-talet insatser för att få till stånd ett slutgiltigt mervärdesskattesystem, men bristen på samförstånd mellan medlemsstaterna innebar att endast en övergångsordning var möjlig.

2.2 I detta sammanhang antogs direktiv 92/77/EEG beträffande mervärdesskattesatser. Genom direktivet infördes ett system med minimiskattesatser, enligt vilket normalskattesatsen under perioden 1 januari 1993–31 december 1996 inte fick vara lägre än 15 % i någon medlemsstat. Denna bestämmelse har sedan dess förlängts fem gånger och gällde fram till den 31 december 2015.

2.3 I det aktuella förslaget, som uppenbarligen har lagts fram ganska sent, förlängs tillämpningen av minimivån på 15 %, men denna gång i endast två år. Det beror på att kommissionen under våren 2016 kommer att lägga fram en handlingsplan för ett enklare, effektivare och mer bedrägerisäkert slutgiltigt mervärdesskattesystem som är anpassat till den inre marknaden. Under denna period kan man mer ingående diskutera mervärdesskattesatser.

Bryssel den 17 februari 2016.

Georges DASSIS
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen – Mot en integrerad strategisk plan för energiteknik: Att påskynda omvandlingen av det europeiska energisystemet [ej officiell svensk titel]

[C(2015) 6317 final]

(2016/C 133/06)

Föredragande: Mihai MANOLIU

Den 15 juli 2015 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

Meddelande från kommissionen – Mot en integrerad strategisk plan för energiteknik: Att påskynda omvandlingen av det europeiska energisystemet [ej officiell svensk titel]

[C(2015) 6317 final].

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 2 februari 2016.

Vid sin 514:e plenarsession den 17–18 februari 2016 (sammanträdet den 17 februari 2016) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 172 röster för, 6 röster emot och 9 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK bekräftar sitt starka engagemang för en energiunion (med solidaritetsklausulen, energitransitering som ”femte frihet”, energieffektivitet som prioritering och övergång till ett hållbart samhälle som är så koloxidsnålt som möjligt) och en europeisk dialog om energifrågan, och stöder ett så effektivt genomförande som möjligt av den strategiska planen för energiteknik (SET).

1.2 Detta mål kan uppnås med ett konsekvent och gemensamt tillvägagångssätt, samarbete mellan berörda aktörer i energipolitiken, samordning av program för forskning och innovation inom energiområdet samt genom stöd till en så snabb marknadsintroduktion som möjligt av hållbar och miljövänlig energiteknik.

1.3 EESK framhåller att den viktigaste uppgiften är den tekniska och vetenskapliga utvecklingen av teknik och innovation, samt främjandet av faktorer som uppmuntrar nya idéer och koncept t.ex. inom ramen för **den strategiska EU-planen för energiteknik (SET-planen), som är nödvändig för att påskynda omvandlingen av det europeiska energisystemet.**

1.4 Dessa koncept måste åtföljas av ett uppdrag som diskuterats med berörda aktörer, en deltagandestruktur kopplad till en integrerad färdplan, åtföljd av en handlingsplan för investeringar där nationella, regionala och privata medel samt EU-medel används på ett lämpligt sätt, genom den europeiska alliansen för energiforskning (EERA) och de europeiska näringslivsinitiativen, för att uppnå målen.

1.5 EESK är av den uppfattningen att en påskyndad omvandling av EU:s energisystem de kommande åren är viktig för att EU ska kunna bekämpa klimatförändringarna, öka unionens ekonomiska konkurrens- och attraktionskraft, samt för att garantera konsumenterna (stora såväl som små) en säker energiförsörjning till skäligena kostnader, fastställda på ett transparent sätt.

1.6 EESK anser att energipolitiken måste grundas på utveckling av viktiga sektorer som identifierats genom dialog och samarbete i fråga om forskning och innovation samt utbildning av personal för att kunna använda den nya tekniken.

1.7 EESK anser att energiproblemet måste lösas på ett koordinerat och övergripande sätt för att kunna uppfylla européernas förväntningar. Detta bör ske genom ett samarbete mellan stater och genom en fungerande inre energimarknad. Det är nödvändigt med massiva investeringar, både inom teknikforskning och inom infrastruktur. Investeringarna behöver en genomförbar och förutsägbar politisk ram som bestäms av en korrekt analys av prioriteringar för utvecklingen, tillgängliga och rimliga finansieringsmöjligheter, EU-industrins konkurrenskraft och inte minst medborgarnas önskemål.

1.8 SET-planen måste vara konkret och förankrad i EU:s verklighet. Om den nya energitekniken medför höjda energipriser för slutanvändarna, om politiska beslut resulterar i högre energipriser, anser EESK att medborgarna har rätt att förvänta sig att man försöker åtgärda detta problem. Konsumenternas delaktighet måste vara konkret och stabil och energifattigdom måste också bekämpas genom socialpolitiska åtgärder samt genom utbildning och yrkesutbildning.

1.9 De europeiska erfarenheterna har visat att om man försöker införa teknik som syftar till energiproduktion med låga koldioxidutsläpp utan att ta hänsyn till vare sig kostnader eller teknikens mognadsgrad kommer detta inte att ge några övertygande resultat, utan tvärtom bidra till risken att den inre energimarknaden kollapsar.

1.10 EESK anser att tekniken för energiproduktion från förnybara energikällor kan erbjuda viktiga möjligheter, lösningar som måste stödjas med demonstrationsprojekt och genom att framgångsrika lösningar synliggörs och sprids. Även annan teknik med låga koldioxidutsläpp måste tas i beaktande: ren teknik för förbränning av kol, energilagring (inklusive lagring av el), anpassning av förbrukningen till efterfrågan, användning av kol och väte, kraftvärme och luftkonditionering i städer, fissions- och fusionskraft.

1.11 EESK efterlyser än en gång en offentlig dialog i hela Europa om energifrågan – en europeisk energidialog – så att allmänheten och det civila samhället som helhet kan ta eget ansvar för energiomställningen samt kostnaderna för de olika tekniker och politiska alternativ som fastställts på grundval av den forskning som genomförts. Dialogen bör föras på alla förvaltningsnivåer. Under de tio senaste åren har man på EU-nivå lagt allt större vikt vid EU:s mål att minska växthusgasutsläppen, samtidigt som genomförandet av politiken på detta område faller under medlemsstaternas behörighet. Denna situation har lett till att det saknas en samordning av de olika nationella strategierna.

1.12 EESK anser att man måste fortsätta integrationen av den inre marknaden genom att ta fram en EU-strategi för energiförsörjningen i syfte att skapa en verklig solidaritet. Som ett steg på vägen bör man främja den regionala nivån, som är nödvändig för att stärka samarbetet på detta område och som bör vara flexibel och kapabel att lyfta fram nyskapande lösningar för att optimera elproduktionen från förnybara energikällor som samordnas i realtid.

1.13 EESK anser att åtgärder måste vidtas för att integrera olika energiproduktionsmetoder (bland annat sådana som tagits fram genom teknisk forskning) inom ramen för energimarknaden, t.ex. avseende nätanslutning, nätbalansering och nätbelastning.

1.14 EESK anser att det är brådskande med ytterligare investeringar och forsknings- och utvecklingsverksamhet när det gäller lagring, samt att det krävs en bättre europeisk synergi på området, för att minska kostnaderna för energiomställningen, säkerställa försörjningstrygghet (sammankopplingen av transeuropeiska energinät) och för att EU:s ekonomi ska bli mer konkurrenskraftig.

1.15 EESK påminner därför om vikten av gas i energimixen för en trygg energiförsörjning för medborgarna. EESK uppmanar medlemsstaterna till en bättre lagring för att få en gemensam tillgång till energireserver. Den stora potential som en förbättrad energieffektivitet innebär båda vad gäller byggnader och transporter måste också utnyttjas.

1.16 EESK anser att en förstärkt finansiering av forskning och innovation kan leda till ökad ekonomisk tillväxt och skapa nya arbetstillfällen inom EU. En ny energistyrning (som baseras på nationella planer) kan säkerställa en enhetlig energimarknad, där den europeiska dialogen är helt avgörande.

1.17 EESK anser att SET-planens mervärde ligger i en bättre samordning och en ny europeisk energistyrning. I planen måste man undvika det tidigare dubbelarbetet, och den bör baseras på verkliga och transparenta data. Planen kommer att bidra till att stärka EU:s grundvalar, dvs. gemenskapsmetoden, den europeiska demokratin i praktiken, konkurrens, samarbete och solidaritet, liksom EU:s roll i den globala styrningen.

1.18 EESK framhåller SET-planens effekter för medborgarna, framför allt i fråga om sysselsättning och kraven på kvalifikationer. I detta sammanhang bör man beakta frågan om upphovsrätt.

2. Bakgrund till yttrandet

2.1 Även om EU-medlemsstaternas energiresurser och energiinfrastruktur varierar från land till land är det gemensamma målet en utfasning av fossila bränslen inom energisektorn. I diskussionerna som rör energiomställningen bör man särskilt ta upp följande frågor: de nya aktörerna och de nya affärsmodellerna inom olje-, gas- och elsektorerna, dynamiken i det politiska landskapet och konsekvenserna för investeringar, reglering av energimarknaderna, den tekniska innovationens påverkan på energisystemen, utvecklingen av gamla och traditionella energireserver samt de problem och möjligheter som en ny styrningsmodell inom energisektorn medför.

2.2 Detta är en utmaning som man måste ta itu med omgående. EU genomgår just nu genomgripande omvandlingar på energiområdet, och den europeiska ekonomin och utsatta konsumenter står inför en ökande risk för otillförlitlig försörjning och höga energipriser.

2.3 EESK har för avsikt att stödja en gemensam europeisk energipolitik som kan garantera försörjningstrygghet, upprätthålla en ledande roll i den tekniska utvecklingen för marknadsintegration av energi från förnybara källor och ge de garantier som krävs vad gäller energieffektivitet, minskad förbrukning, utveckling av infrastruktur, korrekt konverterade kostnader i slutkonsumentens pris och, inte minst, hålla de allmänna kostnaderna för energimixen i fråga nere samt frigöra finansiella resurser, såväl privata som offentliga, för att täcka dessa kostnader.

2.4 EESK anser att dessa finansiella resurser kan komma från EIB, programmet för transeuropeiska energinät, den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa, den europeiska 2020-fonden för energi, klimatförändringar och infrastruktur (Margueritefonden) samt instrumentet för stöd inför anslutningen, det europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentet och ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling.

2.5 SET-planen utgör ett grundläggande och ambitiöst instrument för att skapa energitrygghet. Detta mål kan uppnås genom en bred diskussion bland EU-medborgarna, där EESK kan spela en pådrivande roll. EESK anser att medborgarnas deltagande är avgörande när det gäller att lösa problemen i samband med energiomställningen (se kommitténs förslag om ett EU-sparkonto för energi) och att detta deltagande mer konkret skulle kunna organiseras i form av ett forum för det europeiska (organiserade) civila samhället, i syfte att främja en europeisk energidialog.

2.6 EESK menar att man i samband med frågor som rör energiomställningen även måste ta hänsyn till och bedöma konkurrenskraften, konsekvenserna för sysselsättningen samt den sociala tryggheten. Regionala marknader har potential att överbygga bristen på förtroende. Om det saknas förtroende och utbildning på området kommer det att bli omöjligt att genomföra konkreta energipolitiska strategier.

2.7 EESK anser att den finansiering av SET-planen som kommer från kommissionens och medlemsstaternas budgetar för forskning och utveckling är otillräcklig. Det är därför desto viktigare att utnyttja EU:s strukturfonder, Europeiska investeringsfonden och intäkterna från EU:s system för handel med utsläppsrätter. Privata ekonomiska aktörers investeringspotential måste kanaliseras genom innovativa program och incitament. Ett framgångsrikt arbete kan bara åstadkommas genom att man experimenterar och genomför ett stort antal olika alternativ och innovativa ekonomiska och finansiella idéer.

3. Allmänna kommentarer

3.1 EESK anser att energiunionens mål är en säkrare och mer hållbar energi till rimliga priser för slutkonsumenten. Den kommer att bana väg för ett fritt flöde av energi över gränserna och leda till en trygg energiförsörjning i alla medlemsstater för alla EU-medborgare.

3.2 För att nå SET-planens högt uppsatta mål anser EESK att EU måste hitta nya metoder för hur energin produceras, transporteras och levereras samt hur den distribueras till kunderna. Konsumenterna kommer att stå i centrum och bör ha tillgång till ett stort stöd och teknisk sakkunskap på denna mycket konkurrensutsatta marknad.

3.3 EESK anser att ny teknik och innovationer kommer att spela en betydande roll i omvandlingen av EU:s energisystem och i den transformation som kommer att präglade energivärdekedjan för att göra den mer flexibel på ett sätt som ger konsumenter en roll som aktörer ("prosumenter"), bland annat små producenter, med nya nätverk av producenter, operatörer och tillsynsmyndigheter för energin, som kan samverka på en komplex marknad. De små producenterna kan spela en roll i utvecklingen och införandet av ny energiteknik.

3.4 Nya idéer och ny teknik måste överföras från en sektor till en annan för att nå den kritiska massa som krävs för att på ett gemensamt sätt initiera forskning och innovation och på så sätt komma över de barriärer som finns mellan förfaranden och sektorer.

3.5 EESK anser att de allmänna tekniska framstegen i EU-medlemsstaterna utgör den grund som krävs för de nya affärsmodellerna och de innovativa system som ska säkerställa en rimlig ersättning för tjänsterna och ett väl fungerande energisystem. Informationsutbyte på ett transparent, säkert och användarvänligt sätt kommer att bidra till en bättre förståelse av konsumenternas beteende.

3.6 EESK anser att den ekonomiska stabiliteten är beroende av motståndskraftiga energisystem, i enlighet med vad som anges i SET-planen. Energisystemen måste klara av de mycket omfattande förändringar som beskrivs i SET-planen. Försörjningstrygghet och högkvalitativa tjänster till konsumenterna i medlemsstaterna måste stödjas av en utveckling av mer intelligenta och mer integrerade energinät inom EU.

3.7 EESK anser att optimeringen av värdekedjan bör leda till nya affärsmodeller (återanvändning, återvinning, återbearbetning). Det är viktigt att stödja marknadsspridning av effektiva metoder och tillvägagångssätt för forskning och innovation inom energisparteknik i syfte att förbättra integrationsprocessen och säkerställa systemets allmänna effektivitet.

4. Särskilda kommentarer

4.1 EESK anser att målen för planen är väl definierade. Kommittén ställer sig bakom kommissionens vision om att se till att SET-planen kan hantera nya utmaningar genom en bättre inriktning, en mer integrerad strategi och en ny förvaltning och styrning. De ändringar som föreslås för att nå dessa mål bör vara väl genomtänkta och realistiska.

4.2 EESK understryker att SET-planen bör stärkas för att bättre kunna möta de nya utmaningar som forskningen och innovationen står inför när det gäller de nya kraven på att frigöra ytterligare kapacitet och resurser inom hela EU. För att uppnå en maximal effektivitet och verkan av SET-planen håller EESK med om att det är nödvändigt att

- öka medlemsstaternas och den privata sektorns finansiella åtaganden,
- utvidga berörda parter medverkan i hela forsknings- och innovationskedjan.

4.3 EESK anser att det finns ett legitimt intresse av att genomföra de tio åtgärder som huvudsakligen fastställts utifrån de berörda aktörerna för genomförandet och som syftar till att påskynda omställningen av energisystemet, skapa fler arbetstillfällen och främja tillväxten.

4.4 Kommittén anser att EU måste göra mer för att marknadsföra ny högpresterande och hållbar energiteknik med låga kostnader och begränsade koldioxidutsläpp, efter en transparent analys av denna energitekniks miljöpåverkan.

4.5 EESK anser att forsknings- och utvecklingsverksamheten inom SET-planen bör inriktas på följande specifika frågor, som utgör grundpelarna i den europeiska energipolitiken:

- Konkurrenskraft: infrastruktur och energinät, inre marknaden och konkurrenskraft, forskning och innovation inom energisektorn.
- Trygg energiförsörjning: extern energipolitik, olja, gas.
- Klimat: energieffektivitet, förnybar energi, avskiljning och lagring av koldioxid (CCS), EU:s utsläppshandelssystem.

4.6 Enligt EESK kan den alltmer utbredda användningen av teknik för att producera energi från intermittenta förnybara energikällor medföra en betydande kostnadsökning som, om den läggs på konsumenterna, skulle leda till en kraftig prishöjning under de närmaste åren, innan man uppnår en industriell fas när det gäller produktionen av installationer. Man bör även notera att internaliseringen av externa kostnader och avskaffandet av subventioner för energiproduktion från fossila bränslen oundvikligen kommer att leda till allt större kostnadsökningar på lång sikt.

4.7 När det gäller industrins konkurrenskraft, energitekniker och innovationspolitik anser EESK att man snabbt måste uppnå resultat som leder till minskade kostnader genom att påskynda införandet av hållbar teknik på marknaden. Om så inte sker kommer det att få direkta konsekvenser för privata investeringar och nationella budgetar och leda till en konjunkturedgång.

4.8 För att säkerställa en balans mellan utbud, omvandling, transport och slutanvändning av energi krävs det att systemet optimeras och att den nya teknik som definieras i SET-planen utvecklas, vilket ska säkerställa en effektiv samverkan mellan olika aktörer och komponenter med en helhetssyn och potentiella synergieffekter mellan energinät (el, olja, gas, värme och rörlighet), i syfte att förverkliga den inre energimarknaden.

4.9 För att se till att systemet är flexibelt krävs ett brett utbud av andra energilagringssystem, som är anpassade till de olika energiformerna. På detta område finns det potential för ny utveckling. Utvecklingen av lagring kommer att vara avgörande för att uppnå ett balanserat energisystem som ger möjlighet att aktivt hantera förnybara energikällor, öka deras andel och minska restriktionerna samt minimera och balansera investeringarna i infrastruktur genom att främja energisystemets flexibilitet.

4.10 Innovativa förvaltningsverktyg kommer tillsammans med ny (fast och mobil) utrustning för att lagra el hos slutanvändarna att erbjuda fler möjligheter att optimera förbrukningen och samtidigt ge lägre priser på en mer flexibel energimarknad. Väte kan erbjuda en mycket flexibel lagringslösning som kan ligga till grund för decentraliserad elproduktion och kompensera för variationerna i den förnybara energiförsörjningen.

4.11 Målet för forskning och innovation bör vara att modellera, mäta och kontrollera funktionen och underhållet av decentraliserade värme- och kylanläggningar med låga utsläpp av växthusgaser genom att påskynda införandet av nya energiprodukter och effektiva energisystem på marknaden och genom att optimera de tre pelarna för en effektiv energianvändning, nämligen mätning och optimering av energiförbrukningen samt en effektiv drift som leder till ett hållbart resultat.

4.12 Städerna kommer att få en allt viktigare roll i utfasningen av fossila bränslen i ekonomin med tanke på att urbaniseringen i EU fortsätter att öka. För att utveckla en övergripande strategi för de gemensamma utmaningarna och öka hållbarheten är det nödvändigt att uppmuntra olika intressenter på lokal nivå, och få lokala myndigheter, näringsliv och medborgare att samverka.

4.13 EESK anser att återvinningen av litiumjonbatterier i huvudsak är en ekonomisk utmaning. Dessa processer har utvecklats på ett sätt som tillåter återvinning i ett slutet kretslopp, men måste anpassas för återvinning av batterier från elfordon.

4.14 Den europeiska batteriindustrin måste anpassa sig till återvinningsindustrin och ta till sig den betydande utveckling som sker på marknaden för elektromobilitet (eldrivna fordon) och tillväxten på marknaden för bärbar utrustning. Denna sektor bygger på EU:s avsikt att införa den europeiska batteritekniken.

4.15 För att bättre kunna trygga EU:s energiförsörjning krävs det en hållbar energimix (avancerade biobränslen, väte och alternativa flytande och gasformiga bränslen, inklusive flytande naturgas).

4.16 EESK framhåller att de världsledande företagen när det gäller utveckling av koldioxidsnål teknik, bland annat kärnklyvning, finns i EU. EU:s energiförsörjning måste vara konkurrenskraftig, och investeringar i forskning och innovation bör omfatta hela den teknologiska försörjningskedjan, från material till tillverkning.

4.17 Trots uppsvinget för förnybar energi används fossila bränslen (kol) fortfarande i stor skala i hela världen för att producera el. EU använder fortfarande stenkol för att producera elektricitet, trots att detta är en ineffektiv energikälla. Detta kommer att kräva ny teknik för att utnyttja kolet mer effektivt.

4.18 EESK konstaterar att EU är delat i frågan om kärnenergin. Unionens politik på detta område är långt från samordnad. De nya avancerade reaktorer som är under uppbyggnad kan leda till att en renässans för kärnkraften blir en realitet, trots en viss tvekan. Tiden kommer att utvisa om EU kan tillåta sig att minska andelen kärnenergi i energimixen, men för tillfället fortsätter unionen på den inslagna vägen. Återkoppling om de äldsta kraftverkens drifts- och anpassningskostnader skulle vara välkommen inför framtida politiska beslut om kärnkraften.

Bryssel den 17 februari 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om EU:s utvidgningsstrategi**[COM(2015) 611 final]**

(2016/C 133/07)

Föredragande: Ionuț SIBIAN

Den 10 november 2015 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 304 i EUF-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

EU:s utvidgningsstrategi

[COM(2015) 611 final].

Facksektionen för yttre förbindelser, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 29 januari 2016.

Vid sin 514:e plenarsession den 17–18 februari 2016 (sammanträdet den 18 februari 2016) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 170 röster för, 14 röst emot och 11 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) stöder den särskilda tonvikt som kommissionen lagt vid grundförutsättningarna i anslutningsprocessen, dvs. att utvidgningsländerna måste prioritera reformer när det gäller rättsstatsprincipen, grundläggande rättigheter, de demokratiska institutionernas funktion (inklusive reform av valsystemet och reform av den offentliga förvaltningen), ekonomisk utveckling och stärkning av konkurrenskraften. Vid övervakningen av framstegen bör särskild uppmärksamhet ägnas åt det civila samhällets varningar för politiska åtgärder och utvecklingstendenser som inverkar negativt på rättsstatsprincipen och de demokratiska normerna.

1.2 EESK uppmanar starkt kommissionen att behålla kvaliteten på deltagandedemokratien som ett av de centrala politiska kriterier som ska bedömas. Man bör dessutom vidta beslutsamma åtgärder för att säkerställa systematiskt arbete för att bygga upp effektiva, fullt fungerande institutioner med ett meningsfullt deltagande av det civila samhällets organisationer. På detta sätt kan man bidra till att bekämpa risken för att staten tas över av politiska intressen, öka medvetenheten om att alla berörda aktörer är ansvarsskyldiga och säkerställa delaktighet och insyn i alla reform- och förhandlingsförfaranden.

1.3 De harmoniserade bedömningsskalor som används för rapportering och tonvikten på både läget och de framsteg som görs av varje land ökar öppenheten, möjliggör ett målinriktat fokus på prioriterade områden och bör vara till nytta för att öka medvetenheten om anslutningsprocessen. De skapar också förutsättningar för ökade kontakter med varje land, med tanke på det breda spektrum av frågor som är föremål för granskning. Den risk som finns för att uppmärksamheten avleds från specifika frågor som länderna brottas med bör bedömas och motverkas. Av avgörande betydelse i detta avseende är enhetligheten, regelbundenheten och räckvidden i de befintliga kommunikationskanalerna och samrådsmekanismerna bland EU-institutionerna och utvidgningsländerna.

1.4 EESK välkomnar kommissionens tydliga budskap att ett inflytelserikt civilsamhälle är ett viktigt inslag i alla demokratiska system och noterar dess politiska stöd för att skapa en mer gynnsam och möjliggörande miljö för det civila samhället, bl.a. en ändamålsenlig samrådsprocess med det civila samhället när politiken utformas. Detta är en central faktor för att på ett tillfredsställande sätt uppfylla de politiska kriterierna, och skulle också kunna vara ett tänkbart riktmärke i anslutningsförhandlingarna.

1.5 EESK anser att kommissionen, rådet och Europaparlamentet bör intensifiera sina kommunikationsinsatser för att klargöra utvidgningspolitikens fördelar och utmaningar för EU-medborgarna. Arbetsmarknadens parter och det civila samhällets organisationer bör vara nära partner och förmedlare av budskap i denna process.

1.6 EESK upprepar behovet av att öka insynen och delaktigheten i hela anslutningsprocessen⁽¹⁾. Kommissionen bör föregå med gott exempel genom att underlätta ytterligare tillgång till förhandlingsdokument, såsom uppdragsrapporter, expertutlåtanden om nationell lagstiftning och rapporter från Taiex (Byrån för tekniskt bistånd och informationsutbyte), och lyfta fram framgångarna för och resultaten av EU-finansierade projekt i regionen. På detta sätt kan man öka medvetenheten om effekterna av EU:s bistånd och bygga vidare på erfarenheter som redan förvärvats i regionen.

1.7 Kommissionen bör säkra en betydande ökning av det ekonomiska stödet, också från projekt inom faciliteten för det civila samhället, som syftar till att stärka civilsamhällesorganisationernas kapacitet (inbegripet utveckling av politisk expertis och stöd för att öka övervakningskapaciteten) och främja mediernas professionalism och oberoende. Regionalt samarbete och nätverksbyggande bör stödjas ytterligare, och man bör utnyttja goda erfarenheter som redan finns i regionen, däribland instrument för att underlätta samarbete och gemensamma insatser mellan icke-statliga organisationer och arbetsmarknadens parter (inbegripet näringslivsorganisationer), med civil dialog och lärande som utgångspunkt.

1.8 Ökade möjligheter för arbetsmarknadsparterna att delta aktivt i den sociala dialogen bör vara en prioritering i EU:s stödprogram. Det behövs stöd för att underlätta deras tillgång till finansieringsmöjligheter och utveckla deras förmåga att delta aktivt i alla ekonomiska, sociala och rättsliga frågor, och även i EU:s anslutningsförhandlingar. Deras organisationsstrukturer, interna kommunikation och kapacitet att ge sina medlemmar stöd bör stärkas.

1.9 EESK efterlyser en förstärkning av det civila samhällets roll i gemensamma rådgivande kommittéer. Sådana kommittéer bör sträva efter att fylla "tomma nischer" som inte täcks av andra organ i förhandlingsprocessen och fokusera på ett antal utvalda områden. I detta sammanhang efterlyser EESK bättre informationsutbyte mellan de gemensamma rådgivande kommittéerna och kommissionen, rådet och Europaparlamentet.

1.10 EESK uppmanar regeringarna i regionen att stödja arbetsmarknadens parter och andra organisationer i det civila samhället på jämställd fot och låta dem delta i nationella strategier, politiken i fråga om EU-anslutnings- och förhandlingsstrukturerna och i programplanering och genomförande av EU-finansierade projekt. Man bör genomföra konsekvensutredningar i samband med utarbetandet av nationella förhandlingspositioner och den rättsliga harmoniseringen för att upptäcka justeringsrisker. Medverkan av icke-statliga aktörer, bland annat näringsliv, fackförbund och företrädare för berörda samhällsgrupper, är av avgörande betydelse.

1.11 Alla länder i regionen bör inrätta nationella råd för europeisk integration som regelbundet skulle samla höga politiska myndigheter och centrala organisationer i det civila samhället i syfte att göra EU-integrationsprocessen mer öppen och kommunicera om den i större utsträckning.

⁽¹⁾ Detaljerade rekommendationer ingår i EESK:s yttrande från 2014 om "Att göra processen för anslutning till EU mer öppen och inkluderande" (EUT C 451, 16.12.2014, s. 39).

1.12 De framsteg som gjorts i vissa länder med beaktande av ramen och mekanismerna för dialog och samarbete mellan regeringen och organisationerna i det civila samhället är inte tillräckliga. Effektivt genomförande av lagbestämmelser samt öppenhet och konsekvens i samrådsförfarandena bör av de nationella regeringarna betraktas som prioriteringar, och framstegen bör övervakas i enlighet med detta.

1.13 EESK uppmanar de politiska myndigheterna att arbeta tillsammans med det civila samhällets organisationer när man inför reformer och genomför lagstiftning om centrala frågor, såsom hantering av korruptionsfall på hög nivå, bättre tillsyn av offentliga upphandlingsförfaranden och förbättring av den rättsliga ramen för finansiering av politiska partier. Kommittén uppmanar dessutom länderna i regionen att förbättra reglerna om fri tillgång till information och deras praktiska genomförande, att anta och genomföra lagar om meddelarfrihet och göra systemet för skydd av visselblåsare mer effektivt i praktiken. Allmänhetens medvetenhet om möjligheterna för rapportering av korruption bör höjas och det civila samhällets organisationer kan vara en tillförlitlig partner i detta sammanhang. Det vore dessutom önskvärt att med parternas godkännande inrätta en social trepartsdialog för att följa upp de avtal som ingås.

1.14 De politiska myndigheterna i länderna i regionen bör främja och stödja starka och oberoende tillsynsorgan, i synnerhet ombudsmannainstitutioner enligt modellerna i Albanien och Serbien, samt inom områdena för fri tillgång till information, integritetsskydd, korruptionsbekämpning, revision och val. EESK betonar att ombudsmän kan ge ett avgörande bidrag, som kompletterar det arbete som utförs av det civila samhällets organisationer som arbetar med grundläggande rättigheter, särskilt när det gäller skyddet av minoriteter.

1.15 Med tanke på den mycket höga ungdomsarbetslösheten i västra Balkan rekommenderar EESK att man utvidgar EU:s ungdomsgaranti till kandidatländerna i denna region. Denna "ungdomsgaranti" bör finansieras från relevanta EU-fonder. Varvad utbildning bör inrättas i samarbete med arbetsmarknadens parter, inbegripet handelskammare och andra bransch- och affärsorganisationer.

1.16 EU strävar efter en utökad roll för regeringar i fördelningen av EU-medel, men finansieringen av det civila samhället bör inte kanaliseras främst genom regeringar eftersom det kan skapa situationer där en intressekonflikt uppstår. EU bör stödja skapandet av fler oberoende finansieringssystem. Oberoende stiftelser och fonder för stöd till det civila samhället kan vara en lämpligare mekanism för fördelning av EU-medel. Följande grundläggande krav måste dock övervakas noga: insyn i tilldelningen och användningen av medel, likabehandling och undvikande av intressekonflikter och/eller politisk inblandning i tilldelningen av all offentlig finansiering.

1.17 Både kommissionen och de nationella myndigheterna bör fortsatt ha följande finansieringsprioriteringar: att bygga upp civilsamhällesorganisationernas nationella kapacitet (i form av resurscentrum, stöd för koalitioner, program för utveckling av expertis osv.), att bredda stödets räckvidd (man måste i synnerhet nå ut utanför huvudstäderna och till gräsrotsorganisationer) och att främja deltagandet av civilsamhällesorganisationer i linje med EESK:s erfarenheter.

2. Övergripande bedömning av utvidgningsagendan och det civila samhällets deltagande

2.1 EESK konstaterar att EU:s utvidgningspolitik har en central betydelse för att garantera fred, säkerhet och stabilitet i Europa. Utvidgningsagendan för 2015 innehåller för första gången ett medellångt perspektiv för politiken. Trots det entydiga budskapet att inget av utvidgningsländerna kommer att vara redo att ansluta sig till EU under den nuvarande kommissionens mandatperiod, är det ytterst viktigt att länderna i västra Balkan klart behåller utsikten till ett EU-medlemskap, och att man mäter, övervakar och stöder deras framsteg och ansträngningar utifrån klara riktmärken och med ett framåtblickande perspektiv i fråga om vad länderna vill och måste uppnå.

2.2 Ett positivt steg är att det civila samhällets deltagande tas upp i ett separat avsnitt under de politiska kriterierna i landsrapporterna och att det civila samhällets roll, i viss utsträckning, ytterligare integrerats i förhandlingskapiteln. För att övervaka framsteg och bedöma läget när det gäller hur möjliggörande miljön är för det civila samhället bör kommissionen noga följa hur riktlinjerna för EU-stöd till det civila samhället integreras i utvidgningsländerna. Riktlinjerna bör också bli en referensram och en vägledning för anslutningsländerna själva.

2.3 EESK bekräftar att den sociala dialogen är viktig för den ekonomiska utvecklingen på västra Balkan och i EU. De specifika utmaningar som arbetsmarknadsparterna möter bör övervägas mer systematiskt och i större detalj i landsbaserade bedömningar och rapporter. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt att skydda befolkningens arbetsrättsliga och sociala rättigheter.

2.4 EESK uppskattar kommissionens avsikt att lägga ett starkare fokus på sysselsättning och sociala utmaningar i det kommande arbetet med de ekonomiska reformprogram som utarbetats av utvidgningsländerna. Det civila samhällets organisationer bör också vara en del av denna process, och deras synpunkter och sakkunskap bör beaktas både på nationell nivå och på EU-nivå, så att man undviker situationer där det civila samhällets organisationer bara informeras om strategier eller handlingsplaner som redan har beslutats. De nationella myndigheterna bör åläggas att säkerställa effektiv medverkan av civilsamhällesorganisationerna.

2.5 Det civila samhällets delaktighet i anslutningsprocessen består i 1) direkt deltagande i de faktiska förhandlingarna (dvs. genomgångar, utarbetande av nationella ståndpunkter och övervakning av framsteg), 2) social och civil dialog om utformningen av politiken och harmonisering av lagstiftningen med EU:s regelverk, 3) deltagande i programplaneringen för föranslutningsstödet och 4) oberoende övervakning av framstegen och reformprocessens samhällseffekter. För att det civila samhället ska klara av dessa roller krävs tillräckligt finansiellt stöd via den nationella regeringen och EU:s föranslutningsstöd.

2.6 Att öka medvetenheten om det civila samhällets roll och inkludera arbetsmarknadens parter i anslutningsprocessen har varit både ett mål och en utmaning för EESK. I vissa länder har regeringarna haft en negativ inställning till det civila samhället, och rekommendationerna från de gemensamma rådgivande kommittéerna har därför fått litet gehör. De gemensamma rådgivande kommittéerna har emellertid skapat möjligheter till direkta utbyten mellan det civila samhället, EU och nationella politiker och tjänstemän, även om de har haft liten inverkan på regeringarnas politik. Med detta i åtanke skulle de gemensamma rådgivande kommittéerna gynnas avsevärt av en starkare uppbackning och ett närmare samarbete med kommissionen, rådet och Europaparlamentet för att se till att de centrala frågor avseende anslutningens nationella inverkan som framkommit i den civila och sociala dialogen i länderna tas upp på relevanta politiska arenor.

2.7 Såsom kommissionen har påpekat, betonar EESK vikten av regionalt samarbete och ökad regional ekonomisk utveckling och förbindelser som ett väsentligt inslag i stabiliserings- och associeringsavtalen och utvidgningsprocessen. Genom undertecknandet av avtalet om "Chambers' Investment Forum" (CIF) har det skett en positiv utveckling i det regionala samarbetet mellan civilsamhällesorganisationer inom affärslivet⁽²⁾. Tanken bakom CIF är att involvera näringslivet i regionen genom handelskammarna för att genomföra projekt som är viktiga för det ekonomiska välståndet i länderna på västra Balkan, i linje med prioriteringarna i Berlinprocessen.

⁽²⁾ Chambers' Investment Forum (CIF, "Handelskammarnas investeringsforum") är en icke-vinstdrivande organisation för nationella industri- och handelskammare i länderna i västra Balkan, Slovenien och Kroatien, som inrättades i samband med konferensen om västra Balkan som hölls i Wien i augusti 2015.

2.8 Kommittén är mycket oroad över de betydande bakslagen i flera länder när det gäller förenings-, mötes- och yttrandefriheten samt mediernas oberoende⁽³⁾ (Montenegro, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och Turkiet i synnerhet, men även Serbien vad gäller den rättsliga ramen för mötesfrihet). Dessa friheter är förutsättningar för att bygga upp solida demokratier och göra det möjligt för ett livfullt civilt samhälle att utvecklas. I detta avseende stöder kommittén starkt att man fullt ut tillämpar GD Grannskapspolitik och utvidgningsförhandlingars riktlinjer för det civila samhällets utveckling i utvidgningsländerna 2014–2020 och GD Grannskapspolitik och utvidgningsförhandlingars riktlinjer för EU-stöd till mediefrihet och medieintegritet under perioden 2014–2020. En utmaning som fortfarande återstår är emellertid hur man ska se till att media når ut till allmänheten i Europa, som också behöver korrekt information om utvidgningspolitikens syfte och dynamik.

2.9 Civilsamhällesorganisationernas roll i utformningen och övervakningen av politiken och, i allmänhet, säkerställandet av en välfungerande demokrati är av avgörande betydelse. Det faktum att man under 2015 registrerade angrepp mot civilsamhällesorganisationernas (särskilt övervakningsorganisationer och oberoende journalistorganisationer som noggrant övervakar viktiga politiska processer och fördömer valfusk och politisk korruption) legitimitet och ansvar i vissa utvidgningsländer ger anledning till allvarlig oro. EESK erkänner därför behovet av att stärka kommunikationen och dialogen i alla processer och särskilt att nå ut till medborgare från både EU och utvidgningsländerna.

2.10 I fråga om rättsstaten och de grundläggande rättigheterna krävs mera fokus på utsatta och missgynnade grupper och minoriteter, särskilt romer. Man måste uppnå tydliga resultat på detta område, samt ytterligare framsteg i relationerna mellan de etniska grupperna och skyddet av minoriteter och minoriteters rättigheter (inom utbildning, tillgång till medier, användning av minoritetsspråk bland annat i offentlig förvaltning osv.).

2.11 EESK behandlade kommissionens förslag till förteckning över säkra ursprungsländer i sitt yttrande av den 10 december 2015⁽⁴⁾ och står fast vid de principer som framfördes där. Beslutet att föra upp ett land på förteckningen över säkra ursprungsländer måste bygga på en välgrundad bedömning. Mot bakgrund av färska medierapporter om diskutabla återsändanden till krisområden är en ansvarsfull hantering av de mänskliga rättigheterna även relevant när det gäller frågan om säkra tredjeländer.

2.12 Utvidgningspolitiken måste lyckas med utmaningen att informera EU-medborgarna om vilken oerhört viktig roll denna politik spelar för hela kontinentens säkerhet och välbefinnande, något som skulle kunna minska den oro inför ytterligare utvidgningar som kan komma till ytan tillsammans med andra former av främlingsfientlighet, särskilt i samband med ekonomiska kriser och den pågående flyktingkrisen.

2.13 EU-institutionerna har skapat flera kanaler för samråd med det civila samhället i syfte att samla in uppgifter om framstegen för reformer i samband med anslutningsförhandlingarna, bland annat internetdiskussioner, årliga samråd med det civila samhället i Bryssel, möten i det aktuella landet, informationsgenomgångar och offentliga evenemang i samband med besök från EU-tjänstemän. Kommissionen har också varit öppen för oberoende övervakningsrapporter från civilsamhällesorganisationer. Kommissionen har dock varit mycket mer proaktiv när det gäller icke-statliga organisationer än när det gäller fackförbund och näringslivsorganisationer. Därför uppmanar EESK kommissionen att förbättra sitt tillvägagångssätt och vidta ytterligare åtgärder i linje med rekommendationerna i EESK:s yttrande om "Att göra processen för anslutning till EU mer öppen och inkluderande" (REX/401).

2.14 Civilsamhällesorganisationerna måste ständigt kämpa för att säkerställa sin finansiella hållbarhet på västra Balkan. Civilsamhällesorganisationerna är fortfarande främst beroende av inkomster från utländska bidrag och från statsbudgeten, bland annat inkomster från lotterier, medan alternativa finansieringskällor sällan används. Statligt stöd, både ekonomiskt och icke-ekonomiskt, delas allt för ofta ut via ogenomskinliga mekanismer och är fortfarande otillräckligt. Civilsamhällesorganisationerna måste således ständigt diversifiera sina finansieringskällor för att säkerställa sitt ekonomiska oberoende och sin hållbarhet. Om organisationerna förlitar sig på en eller två finansiella källor blir de alltför beroende av deras tillgänglighet, vilket inte ger dem tillräcklig ekonomisk säkerhet och självständighet.

⁽³⁾ Balkan Civil Society Development Network, "Enabling Environment for Civil Society Development Progress Reports and Enlargement Strategy 2015 Background Analysis", <http://www.balkancsd.net/novo/wp-content/uploads/2015/11/202-1-BCSDN-2015-Enlargement-Package-Background-Analysis.pdf>, Human Rights Watch, "A Dangerous Profession: Media Under Threat", 15 juli 2015, <https://www.hrw.org/node/279063>, Reportrar utan gränser om Makedonien, <http://en.rsf.org/macedonia.html>.

⁽⁴⁾ Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU och om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd och om ändring av direktiv 2013/32/EU (COM(2015) 452 final) (EUT C 71, 24.2.2016, s. 82).

2.15 Erkännandet av det ekonomiska värdet av civilsamhällesorganisationerna i utvidgningsländerna kräver en betydande datainsamling och, ännu viktigare, åtgärder för att främja och öka medvetenheten om deras roll. Officiella uppgifter och statistik om anställda och volontärer i organisationer i det civila samhället på västra Balkan är fortfarande begränsade. Inom arbetsrätten behandlas civilsamhällesorganisationer fortfarande på samma sätt som andra arbetsgivare. De ingår dock inte i tillräcklig utsträckning i den statliga sysselsättningspolitik som skapar incitament för potentiella arbetsgivare. Denna diskriminerande behandling av civilsamhällesorganisationer beror på avsaknad av statligt erkännande av det civila samhället som en av de sektorer som skapar arbetstillfällen. Vid fastställandet av prioriteringar på statistikområdet bör såväl de nationella myndigheterna som kommissionen noggrant överväga de insatser som det civila samhällets organisationer har gjort för att samla in uppgifter och bedöma särskilda hinder i varje land ⁽⁵⁾.

Bryssel den 18 februari 2016.

Georges DASSIS
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

⁽⁵⁾ Undersökningen *Economic Value of the Non-Profit Sector in the Countries of the Western Balkans & Turkey*, som utarbetades av Dubravka Velat och offentliggjordes i december 2015 av Balkan Civil Society Development Network (BCSDN), finns på http://www.balkancsd.net/economic-value-of-the-non-profit-sector-in-the-western-balkans-and-turkey/63-12-report-on-the-economic-value-of-the-non-profit-sector-in-the-wbt_final/.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Årlig tillväxtöversikt för 2016

[COM(2015) 690 final]

och Utkast till gemensam sysselsättningsrapport: Följedokument till kommissionens meddelande Årlig tillväxtöversikt för 2016

[COM(2015) 700 final]

(2016/C 133/08)

Föredragande: Juan MENDOZA CASTRO

Den 22 december 2015 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 304 i EUF-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

Årlig tillväxtöversikt för 2016 och Utkast till gemensam sysselsättningsrapport: Följedokument till kommissionens meddelande Årlig tillväxtöversikt för 2016

[COM(2015) 690 final, COM(2015) 700 final].

Underkommittén för "Årlig tillväxtöversikt för 2016", som inrättats enligt artikel 19 i arbetsordningen och som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt utkast till yttrande den 12 januari 2016.

Vid sin 514:e plenarsession den 17–18 februari 2016 (sammanträdet den 17 februari 2016) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 139 röster för, 8 röster emot och 11 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 **De höga arbetslöshetssiffrorna kvarstår.** Sju år efter krisens början vill kommittén framhålla sin oro över de höga arbetslöshetssiffrorna, i synnerhet i vissa medlemsstater. Även ungdomsarbetslösheten, antalet ungdomar som varken studerar eller arbetar och långtidsarbetslösheten ligger på en hög nivå.

1.2 **Den årliga tillväxtöversikten för 2016** innehåller många fler sociala analyser och målsättningar, men om den nya strategin ska bli effektiv bör den inte grundas på en upprepning av de politiska rekommendationerna från tidigare år. Utöver den stimulans av privata investeringar som kommissionen hänvisar till kräver den stagnerande ekonomin och arbetsmarknaden åtgärder för att öka den inhemska efterfrågan samt betydande offentliga investeringar.

1.3 **Den europeiska planeringsterminen.** EESK välkomnar beslutet att öka ansträngningarna för att följa upp målen i Europa 2020-strategin liksom uppdelningen i en europeisk och en nationell del, eftersom det gör det lättare att fastställa vem som bär ansvar för att de fastställda målsättningarna verkligen genomförs. Det krävs också en större samstämmighet mellan EU:s styresreformer och målen i Europa 2020-strategin.

1.4 Den europeiska planeringsterminen bör ta hänsyn till uppnåendet av de 17 målen för hållbar utveckling enligt FN:s 2030-agenda för hållbar utveckling.

1.5 **Ekonomin.** Europeiska unionen genomgår en blygsam återhämtning, även om den drar fördel av tillfälliga positiva faktorer. Euroområdet rekordstora exportöverskott avspeglar bland annat effekterna av eurons värdeminskning. Ett alltför stort inhemskt sparande i förhållande till investeringarna återspeglar den osäkerhet som fortfarande tynger den ekonomiska återhämtningen och tillväxten.

1.6 Med tanke på den avsevärda **minskningen av investeringarna** har Ekofinrådet pekat på det akuta behovet av att förbättra investeringsklimatet som helhet för att stödja den ekonomiska återhämtningen och öka produktiviteten och tillväxtpotentialen. EESK anser för sin del att det krävs en omorientering av den så kallade åtstramningspolitiken, för att göra den mer förenlig med tillväxtpolitiken ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Ekofin, 15.1.2016.

1.7 Det stora antal **människor som riskerar att drabbas av fattigdom och utestängning** väcker frågor om uppnåendet av ett av de viktigaste målen i Europa 2020-strategin.

1.8 Mot bakgrund av den stora tillströmningen av asylsökande och flyktingar föreslår EESK åtgärder som baseras på gemensamma insatser och solidaritet, respekt för värderingar och internationell rätt, likabehandling och principen om att människors liv har företräde framför strategier som framför allt baseras på "säkerhetspolitik". Dessutom fastställer kommittén att Schengenavtalet är en hörnsten i uppbyggnaden av EU.

2. EESK:s rekommendationer

2.1 I den årliga tillväxtöversikten för 2016 betonas särskilt vikten av **investeringar i sysselsättning och socialpolitik** såsom EESK hade föreslagit, något som kräver en ambitiös strategi från kommissionens sida.

2.2 I den årliga tillväxtöversikten för 2016 bör man fokusera på en **förstärkt styrning** för att effektivt kunna genomföra EU:s centrala politik för integrering av marknaderna och modernisering av ekonomin, samt framhålla EU:s paket om ekonomisk styrning. De effektiva nationella styrningsramarna bör å sin sida stärka förtroendet, återupprätta nödvändiga finanspolitiska buffertar (*fiscal buffers*) och undvika procyklisk finanspolitik.

2.3 Det är av avgörande betydelse att stärka **synergieffekterna** mellan investerings- och utvecklingsstrategierna i de nationella ekonomierna och i EU:s ekonomi.

2.4 EESK föreslår att man inom ramen för de politiska prioriteringarna särskilt koncentrerar sig på två områden, nämligen **investeringar och sysselsättning**.

2.5 Instrumenten inom den **fleråriga budgetramen** och **Fonden för ett sammanlänkat Europa** är grundläggande för att hantera krisen och få tillväxten att ta fart på nytt. EESK välkomnar att **investeringsplanen för Europa** har fått en bra start och föreslår i detta sammanhang att man lockar till sig fler institutionella investerare och att finansieringsmöjligheterna förmedlas bättre.

2.6 Det behövs omedelbara åtgärder för att ta itu med **långtidsarbetslösheten** (50 % av det sammanlagda antalet arbetslösa) och ungdomsarbetslösheten. Kommissionen bör dessutom lägga fram en övergripande strategi för **jämställdhet** på arbetsmarknaden.

2.7 Investeringarna för att förverkliga energiomställningen (**Parisavtalet**) bör bli en källa till skapande av arbetstillfällen och ekonomisk utveckling.

2.8 EESK efterlyser en mer samordnad insats för att bekämpa **aggressiv skatteplanering, bedrägerier och skatteundandragande**.

2.9 Kommittén förespråkar att **arbetsmarknadens parter och andra representativa organisationer i det civila samhället ska involveras fullt ut** i socialpolitiken och de nationella reformplanerna, t.ex. via de ekonomiska och sociala råden och liknande organisationer. När det gäller kommissionens förslag att inrätta nationella konkurrenskraftsnämnder inom euroområdet kommer EESK att anta ett separat yttrande i mars 2016. Dessa nämnder bör under alla omständigheter vara fullt förenliga med den fria förhandlingsrätten och mekanismerna för deltagande och dialog mellan arbetsmarknadens parter i varje medlemsstat.

2.10 **Demokratisk legitimitet.** Mot bakgrund av det demokratiska underskottet är det mycket viktigt att konsolidera de principer om social rättvisa som ligger till grund för Europeiska unionen, och förstärka ett socialt Europa som strävar efter att bekämpa social utestängning och bevara solidariteten.

3. Inledning

3.1 Enligt den årliga tillväxtöversikten för 2016:

— Europeiska unionen genomgår en blygsam ekonomisk återhämtning, trots att den drar fördel av tillfälliga positiva faktorer, bl.a. låga oljepriser, en förhållandevis svag euro och en ackommoderande penningpolitik.

- Politiken bör därför inriktas på att konsolidera återhämtningen och främja konvergens med de länder som uppvisar de bästa resultaten.
- Den ekonomiska aktiviteten förväntas successivt öka.
- De ekonomiska resultaten, de sociala villkoren och genomförandet av reformer uppvisar stora variationer inom EU.

3.2 De tidigare politiska prioriteringarna med syfte att skapa ett balanserat ramverk mellan strukturella förändringar, solida offentliga budgetar och investeringar har inte förändrats. I den årliga tillväxtöversikten för 2016 återfinns mer specifika överväganden, bland annat när det gäller arbetsmarknaden, odeclarerat arbete, integration på arbetsmarknaden, ojämlikheter mellan könen och ungdomssysselsättning.

3.3 I tillväxtöversikten efterlyser man en modern och effektiv offentlig förvaltning som en förutsättning för att säkerställa snabba och högkvalitativa tjänster för företagen och medborgarna.

3.4 Fokus riktas även på att förbättra kvaliteten, oberoendet och effektiviteten hos medlemsstaternas rättssystem, vilket är en nödvändig förutsättning för att skapa ett gynnsamt klimat för investeringar och ekonomisk verksamhet.

3.5 De viktigaste slutsatserna i **utkastet till gemensam sysselsättningsrapport** är de stora skillnader som finns mellan medlemsstaterna och den långsamma takten när det gäller att förbättra den sociala och sysselsättningsmässiga situationen. Andra slutsatser omfattar:

- Fortsatta reformer på arbetsmarknaden.
- Skattesystem som i högre grad gynnar skapandet av sysselsättning.
- Investeringar i mänskligt kapital genom utbildning, framför allt med fokus på ungdomar.
- Återhållsam löneutveckling.
- Åtgärder till förmån för ungdomssysselsättningen, mot bakgrund av det stora antal personer som varken studerar eller arbetar.

4. De höga arbetslöshetssiffrorna kvarstår

4.1 Sju år efter krisens början vill kommittén återigen framhålla sin oro över de höga arbetslöshetssiffrorna som främst drabbar vissa medlemsstater i euroområdet. I EU är 22,5 miljoner människor arbetslösa (17,2 miljoner i euroområdet), och någon nämnvärd förbättring förväntas inte under de närmaste två åren. Förutom de sociala och ekonomiska konsekvenserna blir detta ytterligare en faktor som bidrar till invånarnas avoghet mot det europeiska projektet.

4.2 I den årliga tillväxtöversikten för 2016 återfinns en lång rad analyser och målsättningar av social karaktär. Om den nya strategin ska bli verkningsfull och inte enbart retorisk, bör den inte baseras på en upprepning av de politiska rekommendationerna från föregående år – som huvudsakligen utgjordes av strukturella arbetsmarknadsreformer – utan utgöra ett reellt, samordnat lyft för tillväxten och sysselsättningen.

4.3 I den årliga tillväxtöversikten för 2016 betonas särskilt vikten av **investeringar i sysselsättning och socialpolitik** såsom EESK hade föreslagit, något som kräver en ambitiös strategi från kommissionens sida.

4.4 Utöver den stimulans för privata investeringar som utgör grunden för kommissionens förslag kräver den stagnerande ekonomin och sysselsättningen betydande offentliga investeringar.

5. Den europeiska planeringsterminen: förstärkt styrning

5.1 I den årliga tillväxtöversikten för 2016 bör man fokusera på en förstärkt styrning för att effektivt kunna genomföra EU:s centrala politik för integrering av marknaderna och modernisering av ekonomin.

5.2 Den europeiska planeringsterminen måste också göra framsteg när det gäller genomförandet av paketet om ekonomisk styrning, som reviderades i oktober 2015. De effektiva nationella styrningsramarna bör å sin sida stärka förtroendet, återupprätta nödvändiga finanspolitiska buffertar (*fiscal buffers*) och undvika procyklisk finanspolitik ⁽²⁾. EU:s finansieringsinstrument och de nationella budgetarna måste bidra till dessa mål.

5.3 EESK välkomnar beslutet att öka ansträngningarna för att uppnå målen i Europa 2020-strategin inom ramen för den europeiska planeringsterminen, såsom föreslagits av de fem ordförandena ⁽³⁾. Förutom att förbättra tillämpningen och övervakningen av den befintliga strategin har man lanserat en process i syfte att utveckla en långsiktig vision som sträcker sig längre än till 2020, mot bakgrund av de nya målen för hållbar utveckling som FN fastställt för 2030. Kommittén välkomnar detta planerade initiativ, eftersom det bekräftar dess ståndpunkt att EU måste förlänga sitt planeringsperspektiv till åtminstone 2030 för att genomföra målen för hållbar utveckling genom att införa en integrerad strategi för ett hållbart Europa i en globaliserad värld.

5.4 Uppdelningen av planeringsterminen i två delar – EU-delen (från november till februari) och den nationella delen (från februari till juni) – innebär en tydligare avgränsning av de olika ansvarsområdena, samtidigt som den gör det möjligt för arbetsmarknadsparterna att delta i ingående samråd om EU:s reformprocesser.

6. Utvecklingen av ekonomin

6.1 EU uppvisade en real BNP-tillväxt på 1,9 % under 2015, och prognoser tyder på 2,0 % under 2016 och 2,1 % under 2017 ⁽⁴⁾, men andelen varierar betydligt mellan medlemsstaterna.

6.2 EESK vill fästa uppmärksamheten på det faktum att exporten – med ett rekordstort överskott på 3,5 % av BNP i euroområdet (1,9 % av BNP i EU-28) – har varit den drivande kraften bakom återhämtningen. På aggregerad nivå uppvisar euroområdet ett av de största överskotten i bytesbalansen i hela världen, och det väntas öka igen 2015. Lägre råvarupriser och deprecieringen av eurokursen har bidragit till att förbättra handelsbalansen, men överskottet avspeglar också det faktum att de inhemska besparingarna är alldeles för stora i förhållande till investeringarna i euroområdet ⁽⁵⁾. Detta återspeglar också den osäkerhet som fortfarande tynger den ekonomiska återhämtningen och tillväxten.

6.3 Återhållsamhet när det gäller lönekraven, fallande oljepriser, låga räntor och utvecklingen av växelkurserna gynnar den europeiska ekonomins konkurrenskraft. Den ekonomiska återhämtningen blir allt mer beroende av inhemsk efterfrågan, men denna påverkas av budgetbegränsningar, den höga andelen tidsbegränsade anställningar, låga löner och bristande tillgång till krediter för familjer och företag, särskilt små och medelstora företag.

7. Kommentarer till utkastet till gemensam sysselsättningsrapport

7.1 Enligt utkastet till gemensam sysselsättningsrapport har en rad reformer stärkt lönesättningsmekanismerna för att främja konvergensen mellan utvecklingen av **lönerna** och produktiviteten och för att stödja hushållens disponibla inkomster, med särskilt fokus på **minimilöner**. EESK påpekar emellertid att löneökningstakten har varit lägre än produktivitetsökningen i minst 18 medlemsstater mellan 2008 och 2015 ⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Se fotnot 1.

⁽³⁾ Färdigställandet av EU:s ekonomiska och monetära union, 22 juni 2015. Se även "Stegen mot färdigställandet av den ekonomiska och monetära unionen", COM(2015) 600 final.

⁽⁴⁾ Prognos hösten 2015.

⁽⁵⁾ Rapport om förvarningsmekanismen 2016, COM(2015) 691 final.

⁽⁶⁾ Se: https://www.etuc.org/sites/www.etuc.org/files/document/files/08-en_ags2015_annex_3_-_wages_as_an_engine_of_growth.pdf

7.2 Under 2014 minskade **enhetsarbetskostnaderna** i en rad länder i euroområdet som drabbats särskilt hårt av krisen. I de länder som har ett ljusnande arbetsmarknadsläge har antalet arbetade timmar börjat bidra positivt till utvecklingen av enhetsarbetskostnaderna ⁽⁷⁾.

7.3 EESK håller med om att modernisering, en bättre matchning mellan kompetens och arbetsmarknadens behov och fortsatta investeringar i **utbildning**, inklusive utbildning i digital kompetens, är avgörande för den framtida sysselsättningen, den ekonomiska tillväxten och konkurrenskraften i EU.

7.4 **Långtidsarbetslösheten** utgör nu 50 % av den totala arbetslösheten. Det krävs omedelbara åtgärder för att bemöta detta problem, genom att man prioriterar sysselsättningspolitiken. Dessutom måste man prioritera den höga **ungdomsarbetslösheten** och de **ungdomar som varken arbetar eller studerar**.

7.5 Det är betecknande att de nyligen genomförda analyserna av **kompetensglappet** ger vid handen att mindre än hälften av rekryteringsproblemen bottenar i en reell brist på kvalificerad arbetskraft, medan nästan en tredjedel kan hänföras till en oattraktiv lön.

7.6 Det stora antal människor som löper **risk att drabbas av fattigdom eller social utestängning** som registrerades under 2014 (24,4 % eller 122 miljoner människor – EU-28) väcker i kombination med de senaste årens utveckling många frågor rörande uppfyllandet av ett av de grundläggande målen i Europa 2020-strategin.

7.7 **Kvinnorna** är fortfarande underrepresenterade på arbetsmarknaden, trots ökade kvalifikationer, och de har till och med har gått om männen i fråga om formell utbildning. Skillnaden när det gäller pension uppgår till 40 % till följd av kortare yrkeskarriärer och lägre löner. EESK beklagar att det i tillväxtstrategin för 2016 inte finns något förslag på detta område. Vi noterar också att kommissionen ännu inte har lagt fram en övergripande strategi för **jämställdhet**, med särskilda åtgärder som tar hänsyn till befintliga politiska åtaganden och det organiserade civila samhällets krav ⁽⁸⁾.

8. Politiska prioriteringar för 2016

8.1 Förhoppningarna om ett slut på krisen har ännu inte uppfyllts.

8.2 De stora skillnaderna inom EU när det gäller sociala och ekonomiska förhållanden innebär att konvergensen mellan medlemsstaterna måste stärkas för att målen på detta område ska kunna uppnås. Det är av avgörande betydelse att stärka synergieffekterna mellan investerings- och utvecklingsstrategierna i de nationella ekonomierna och i EU:s ekonomi.

8.3 EESK framhåller särskilt två områden inom ramen för de politiska prioriteringarna för 2016, nämligen investeringar och sysselsättning.

8.4 En nytändning för investeringar – ett akut behov

8.4.1 Med tanke på den avsevärda minskningen av investeringarna finns det ett akut behov av att förbättra investeringsklimatet som helhet för att stödja den ekonomiska återhämtningen och öka produktiviteten och tillväxtpotentialen ⁽⁹⁾. EESK anser för sin del att det krävs en omorientering av den så kallade åtstramningspolitiken, för att göra den mer förenlig med tillväxtpolitiken.

8.4.2 Instrumenten inom den **fleråriga budgetramen** (bland annat struktur- och investeringsfonderna) är avgörande för att kunna hantera krisen och återgå till en hållbar tillväxt, särskilt **Fonden för ett sammanlänkat Europa**, som ska förstärka de transeuropeiska infrastrukturnäten för transporter, telekommunikationer och energi.

⁽⁷⁾ Se fotnot 5.

⁽⁸⁾ Se Monserrat Mir, *Why is the Commission ignoring women?* <http://www.euractiv.com/sections/social-europe-jobs/why-commission-annoying-half-population-320379>

⁽⁹⁾ Se fotnot 1.

8.4.3 **Investeringsplanen för Europa** – ett steg i rätt riktning som bör kompletteras med andra åtgärder – har fått en bra start. Enligt EIB kommer de totala investeringar som gjorts under 2015 att uppgå till 50 000 miljoner euro, och 71 000 små och medelstora företag och medelstora börsnoterade företag kommer att kunna utnyttja Efsis investeringsprojekt. För att målet om 315 000 miljoner euro i investeringar fram till 2017 ska kunna uppnås krävs följande:

- Locka fler institutionella investerare (inom och utanför EU). Hittills har endast nio medlemsstater lovat att bidra, och bland dem återfinns inte de länder som har allra störst behov av att modernisera sin ekonomiska struktur.
- Sprida mer information om möjligheterna till finansiering från Efsi, eftersom dessa möjligheter i vissa fall ännu inte är tillräckligt kända bland offentliga myndigheter och privata investerare.

8.4.4 Mer än hälften av Efsis projekt rör energieffektivitet, förnybar energi och innovation. Uppfylldandet av **Parisavtalet** för en övergång från fossila resurs- och energiintensiva ekonomier till modeller med låga koldioxidutsläpp och små avtryck är en enorm utmaning för EU, som avsevärt måste minska sina utsläpp. Investeringarna för att förverkliga energiomställningen är en källa till skapande av arbetstillfällen och ekonomisk utveckling. De är också en viktig drivkraft för sänkta energipriser med positiva sociala och ekonomiska effekter som resultat.

8.4.5 Kommittén instämmer i att **finansieringen av realekonomin** har förbättrats avsevärt, men skillnaderna mellan medlemsstaterna kvarstår. Detta problem påverkar i första hand små och medelstora företag, som i hög grad är beroende av banklån. Kapitalmarknadsunionen, ett av EU:s viktigaste initiativ, bör ha som ett centralt mål att underlätta de små och medelstora företagens tillgång till finansiering⁽¹⁰⁾.

8.4.6 **Investeringar i humankapital.** EESK beklagar minskningen av de offentliga utgifterna till utbildning⁽¹¹⁾, eftersom Europa behöver välutbildad och kompetent arbetskraft för att fullt ut kunna utnyttja sin ekonomiska potential. Vad gäller reformåtgärderna bör man prioritera såväl en ökning av nivån när det gäller kunskaper, färdigheter och kompetens som att överbygga den ökande klyftan mellan lågutbildade och högutbildade.

8.5 Att främja sysselsättningen, en socialpolitik för alla och hållbar ekonomisk tillväxt

8.5.1 **De innovativa sektorerna** har en stor potential när det gäller att skapa nya arbetstillfällen. EU:s centrala politik för integrering av marknaderna och modernisering av ekonomin (den digitala agendan, den inre energimarknaden, ramen för den audiovisuella sektorn, telekommarknaden) riktar sig till dessa sektorer.

8.5.2 En **stabil sysselsättning** har en avgörande betydelse för den ekonomiska återhämtningen, men en djupgående segmentering av arbetsmarknaden har konstaterats⁽¹²⁾. Det är nödvändigt att förena behovet av anpassning på en arbetsmarknad som snabbt förändras med anställningstrygghet, att de anställda identifierar sig med företaget och utvecklar sina kompetenser.

8.5.3 Kommittén har redan framhållit att begreppet **"flexicurity"**, som kommissionen återigen aktualiserar i den årliga tillväxtöversikten för 2016, inte innebär en ensidig och illegitim inskränkning av arbetstagarnas rättigheter, utan snarare omfattar utformningen av arbetslagstiftningen, systemen för anställningsskydd och, tillsammans med arbetsmarknadsparterna, praxis för kollektivförhandlingar. Syftet är bland annat att säkerställa en optimal balans mellan flexibilitet och trygghet inom alla anställningsförhållanden och att erbjuda adekvat trygghet för arbetstagare inom alla anställningsformer för att kunna ta itu med de segmenterade arbetsmarknaderna⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ Se: <http://www.savings-banks.com/press/positions/Pages/Common-position-on-Capital-Markets-Union-.aspx>

⁽¹¹⁾ COM(2015) 700 final.

⁽¹²⁾ Se fotnot 11.

⁽¹³⁾ EUT C 211, 19.8.2008, s. 48.

8.5.4 EESK ställer sig positiv till:

- Eurogruppens beslut att bedöma **skattebördan på arbete** för att minska hindren för investeringar och skapande av arbetstillfällen⁽¹⁴⁾, med tanke på att det är nödvändigt att miljöanpassa skattesystemen, i synnerhet genom att se till att verksamhet med låga utsläpp och små avtryck gynnas i förhållande till resurs- och energiintensiv verksamhet, för att göra den europeiska ekonomin mer hållbar.
- Förslag avsedda att **förbättra produkt- och tjänstemarknaderna, samt företagsklimatet**, framför allt förslag beträffande detaljhandeln.
- Bestämmelserna om **offentlig upphandling** (som står för 19 % av EU:s BNP) när det gäller att öka insynen, förbättra förvaltningens effektivitet, öka användningen av e-upphandling och bekämpa korruption.

8.5.5 Kommittén har stött övergången till en grön ekonomi⁽¹⁵⁾ och välkomnar principen om en cirkulär ekonomi. Vi håller för närvarande på att utvärdera för- och nackdelarna med det paket som kommissionen offentliggjorde i december 2015.

8.5.6 EESK betonar den viktiga roll som den europeiska planeringsterminen och den årliga tillväxtöversikten bör spela för att garantera att de politiska strategierna för hållbar utveckling följs upp. Under de senaste åren har kommissionen börjat inkludera även miljöfrågor i de årliga tillväxtöversikterna och de landsspecifika rekommendationerna. Kommittén beklagar att kommissionen tycks ha övergett denna metod (miljöanpassningen av den europeiska planeringsterminen) i den aktuella årliga tillväxtöversikten och uppmanar kommissionen att återigen i den europeiska planeringsterminen betrakta övergången till en koldioxidnsål och cirkulär ekonomi som en avgörande faktor för långsiktigt ekonomiskt välstånd, konkurrenskraft och motståndskraft.

9. Andra åtgärder

9.1 En ansvarsfull budgetpolitik

9.1.1 Under de senaste åren har EU och dess medlemsstater antagit en lång rad åtgärder (t.ex. bankunionen, strukturella reformer) inom ramen för **stabilitets- och tillväxtpakten**. Som ett resultat har de gjort framsteg när det gäller att åtgärda de makroekonomiska obalanserna. I en situation med mycket låg inflation (0 % under 2015 och enligt prognoserna 1,7 % under 2017) har det skett en betydande minskning av det offentliga underskottet (2,5 % av BNP för närvarande, enligt prognosen 1,6 % av BNP år 2017⁽¹⁶⁾). Åtgärderna för att minska den höga statsskulden (86,8 % av BNP) och de privata skulderna (hushållen 57,9 %, icke-finansiella företag 79,5 %) medför restriktioner för investeringar och konsumtion.

9.1.2 **Effektivare och rättvisare skattesystem**. Kommittén är positiv till att man undanröjer den orättvisa **snedvridning som orsakas av skatteincitament som gynnar skuldsättning (debt bias)**, vilket har rekommenderats i IMF:s landsrapporter. Detta kommer att underlätta för alternativa finansieringskanaler till bankkrediter, särskilt på kapitalmarknaderna.

9.1.3 EESK uppskattar kommissionens initiativ beträffande orten för näringsverksamheten samt åtgärds paketet om skattetransparens. Det behövs bredare, samordnade insatser från de europeiska och nationella myndigheternas sida för att avskaffa skatteparadis och bekämpa **aggressiv skatteplanering, skattebedrägerier och skatteundandragande**, som leder till förluster som uppskattas till en biljon euro i EU⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁴⁾ Eurogruppens uttalande om agendan för strukturreformer – tematiska diskussioner om tillväxt och sysselsättning – riktmärkning för skattebördan på arbete, 638/15, 12 september 2015.

⁽¹⁵⁾ EUT C 230, 14.7.2015, s. 99.

⁽¹⁶⁾ Se fotnot 4.

⁽¹⁷⁾ http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/tax_fraud_evasion/missing-part_en.htm

9.2 Den demografiska utvecklingen och dess konsekvenser för pensionerna och hälso- och sjukvårdssystemen

9.2.1 EU:s medlemsstater har antagit åtgärder beträffande de **offentliga pensionssystemen**, som å ena sidan syftar till att mildra de sociala konsekvenserna av krisen och, å andra sidan, att förbättra den långsiktiga lönsamheten. De sistnämnda åtgärderna har inneburit åtstramningar som exempelvis höjd pensionsålder och strikt koppling mellan avgifter och förmåner. Privata pensionssystem spelar en viktig social roll, såsom kommittén har konstaterat ⁽¹⁸⁾, men de bör inte betraktas som rent finansiella instrument.

9.2.2 EESK håller med om att man måste inrätta en hållbar finansieringsbas för **hälso- och sjukvårdssystemen**. För att EU-medborgarnas hälsotillstånd ska vara så gott som möjligt måste medlemsstaternas hälso- och sjukvårdssystem baseras på principerna och värderingarna i Europas sociala dimension, såsom allmängiltighet, tillgänglighet, rättvisa och solidaritet ⁽¹⁹⁾.

9.3 Flyktingar och asylsökande

9.3.1 För att kunna uppnå ett nödvändigt socialt samförstånd i hela Europa är det mycket viktigt att till fullo respektera principerna om likabehandling av och sociala rättigheter för både EU-medborgare och flyktingar i Europa, med särskild uppmärksamhet på de mest utsatta bland dem. Det är viktigt att på ett tidigt stadium göra investeringar för att integrera flyktingar i samhället och på arbetsmarknaden för att hjälpa dem att återuppbygga sina liv, samtidigt som man minimerar potentiella konflikter med lokalbefolkningen och undviker högre kostnader i framtiden.

9.3.2 EESK hoppas att omplaceringsmekanismen vid kriser kommer att hjälpa EU att i samförstånd röra sig mot ett system som är tillräckligt stabilt och flexibelt för att kunna möta de olika migrationsutmaningarna.

9.3.3 Kommissionen och övriga EU-institutioner måste aktivt stödja medlemsstaternas regeringar så att de kan tillhandahålla ordentliga möjligheter och utsikter till integration av de omplacerade asylsökandena. I detta sammanhang bör det bl.a. klargöras att medlemsstaternas utgifter i samband med mottagande och integration av asylsökande och flyktingar inte är varaktiga eller strukturella utgifter och därför inte ska tas med i beräkningen av de strukturella budgetunderskotten.

9.3.4 Kommittén fastställer att Schengenavtalet är en hörnsten i uppbyggnaden av EU ⁽²⁰⁾.

9.4 Det civila samhällets deltagande

9.4.1 EESK anser att det är oerhört viktigt att **det civila samhället involveras** i socialpolitiken och den ekonomiska politiken, vilket är en förutsättning för att politiken ska bli effektivare.

9.4.2 **De nationella reformprogrammen** bör ha forum för debatter, särskilt de ekonomiska och sociala råden. I vissa medlemsstater saknas emellertid detta.

9.4.3 Om nationella konkurrenskraftsnämnder inrättas i enlighet med kommissionens rekommendation bör dessa vara fullt förenliga med den fria förhandlingsrätten och mekanismerna för deltagande och dialog mellan arbetsmarknadens parter i varje medlemsstat. Ett EESK-yttrande om denna fråga kommer att antas i mars 2016.

9.5 Demokratisk legitimitet

9.5.1 Det demokratiska underskottet har lett till ett minskat förtroende för de europeiska idealen. Kommittén betonar behovet av att återupprätta medborgarnas förtroende och återställa visionen om ett socialt Europa, som kommer att stärka och stödja det europeiska byggets sociala legitimitet.

9.5.2 Såväl i teorin som i praktiken saknar Europeiska unionen tillräcklig social legitimitet. Kontroversen om det demokratiska underskottet i EU fortsätter, samtidigt som det har skett en semantisk glidning från "demokratiskt underskott" till "rättsligt underskott" och en bristande legitimitet i vid bemärkelse. Det är mycket viktigt att konsolidera de principer om social rättvisa som ligger till grund för Europeiska unionen och förstärka idén om ett socialt Europa som strävar efter att bekämpa social utestängning och bevara solidariteten.

Bryssel den 17 februari 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽¹⁸⁾ EUT C 451, 16.12.2014, s. 106.

⁽¹⁹⁾ EUT C 242, 23.7.2015, s. 48.

⁽²⁰⁾ EESK: Frontex (EUT C 44, 11.2.2011, s. 162), migration (EUT C 248, 25.8.2011, s. 135), ett öppet och säkert Europa (EUT C 451, 16.12.2014, s. 96), resolution av den 10 december 2015 (EUT C 71, 24.2.2016, s. 1).

BILAGA

Följande punkt i underkommitténs yttrande, som ersatts av ett ändringsförslag som antogs av plenarförsamlingen, fick minst en fjärdedel av de avgivna rösterna (artikel 54.4 i arbetsordningen):

Punkt 9.4.3

Om nationella konkurrenskraftsnämnder inrättas i enlighet med kommissionens rekommendation bör de vara fullt förenliga med den fria förhandlingsrätten och mekanismerna för deltagande och dialog mellan arbetsmarknadens parter i varje medlemsstat. Ett EESK-yttrande om denna fråga kommer att antas i mars 2016.

Omröstningsresultat

För: 103

Emot: 54

Nedlagda: 10

ISSN 1977-1061 (elektronisk utgåva)
ISSN 1725-2504 (pappersutgåva)

Europeiska unionens publikationsbyrå
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

SV